

δικαιοπρακτική ικανότητα”. Η διάκριση είναι σαφέστατα ομοφοβική και βασίζεται στην διαφορετική ηλικία επιτρεπόμενου συναινετικού σεξ που προβλέπει ο Ποινικός Κώδικας: 17 έτη συμπληρωμένα για τους ομόφυλους ερωτικούς συντρόφους (347 παρ. 1 (β) Π.Κ.), αλλά μόνο 15 έτη συμπληρωμένα για τους ετερόφυλους ερωτικούς συντρόφους (339 παρ. 1 ΠΚ).

Δεν έχει ληφθεί υπόψη ότι υπάρχουν ημεδαπά ομόφυλα ζευγάρια που έχουν ήδη συνάψει μεταξύ τους σύμφωνο συμβίωσης ή και γάμο στην αλλοδαπή. Θα πρέπει και αυτά τα ζευγάρια να έχουν δικαίωμα να συνάψουν σύμφωνο συμβίωσης στην ημεδαπή, χωρίς να θεωρείται κώλυμα τυχόν σύναψη συμφώνου συμβίωσης ή γάμου στην αλλοδαπή. Πρέπει ο νόμος να προβλέψει ρητή εξαίρεση, ώστε να μην υποχρεωθούν, για λόγους ασφάλειας δικαίου, ζευγάρια που έχουν ήδη συνάψει τέτοιες συμβάσεις στην αλλοδαπή να τις λύσουν για να συνάψουν σύμφωνο στην ημεδαπή.

Βασίλης Σωτηρόπουλος

ΑΡΘΡΟ 3

Η φράση «καθώς και ο εισαγγελέας αυτεπαγγέλτως, αν το σύμφωνο αντίκειται στη δημόσια τάξη» πρέπει να απαλειφθεί εντελώς από το άρθρο. Στα πλαίσια της φιλελευθεροποίησης του οικογενειακού δικαίου και της αναγωγής της ιδιωτικής βούλησης ως πρωταρχικού ζητήματος στο σύμφωνο συμβίωσης, η παρέμβαση του εισαγγελέα σε ζητήματα καθαρά οικογενειακής φύσης είναι ασύμβατη με την ίδια την έννοια του συμφώνου συμβίωσης. Η δε «δημόσια τάξη», έννοια που έχει καταχρηστικά χρησιμοποιηθεί στο παρελθόν για άρνηση (ειδικά ως προς τους ΛΟΑΤ) αναγνώρισης βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, θα πρέπει να απαλειφθεί τελείως από τη διάταξη.

1. Η κατά το προηγούμενο άρθρο ακυρότητα κηρύσσεται με αμετάκλητη δικαστική απόφαση. Την αγωγή ασκεί, εκτός από τα μέρη, και όποιος προβάλλει έννομο συμφέρον οικογενειακής φύσης, καθώς και ο εισαγγελέας αυτεπαγγέλτως, αν το σύμφωνο αντίκειται στη δημόσια τάξη.
2. Σε περίπτωση ελαττωμάτων της βούλησης εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για τον ακυρώσιμο γάμο. Η σχετική δικαστική απόφαση απαιτείται να γίνει αμετάκλητη.
3. Με την αμετάκλητη δικαστική απόφαση, που ακυρώνει το σύμφωνο συμβίωσης, αίρονται αναδρομικά τα αποτελέσματά του. Η ακύρωση του συμφώνου δεν επηρεάζει την πατρότητα των τέκνων. **Γρηγόριος Γιάκας μέλος Ν.Σ.Κ.**

Να αφαιρεθεί από την παράγραφο 1 η φράση «καθώς και ο εισαγγελέας αυτεπαγγέλτως, αν το σύμφωνο αντίκειται στη δημόσια τάξη.» ως γενικόλογη και ασαφής. **Ι. Κ.**

Να αφαιρεθεί η φράση «αν το σύμφωνο αντίκειται στη δημόσια τάξη» και να μείνει μόνο πως την αγωγή ακυρότητας μπορεί να ασκεί και «ο εισαγγελέας αυτεπαγγέλτως» όπως στο άρθρο 1378 ΑΚ για την αγωγή ακυρότητας γάμου. Αλλιώς εισάγεται δυσμενής διάκριση σε βάρος του συμφώνου συμβίωσης σε σχέση με το γάμο.

Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι

ΝΑΙ ΣΤΟ ΣΥΜΦΩΝΟ Προσεκτική διατύπωση ώστε να μην μπορεί να παρέμβει -για δικούς του ομοφοβικούς ενδεχομένως λόγους- κάποιος εισαγγελέας γιατί θεωρεί ότι το σύμφωνο «αντίκειται στην δημόσια τάξη» γιατί θα πέσει φωτιά και θειάφι να μας κάψει που το συνάψαμε. Οι λόγοι ακύρωσης να αντιστοιχούν αποκλειστικά και μόνο στις μη τήρηση των προϋποθέσεων για την σύναψή του. **Στέλλα**

Στις 9 Νοεμβρίου του 2015 δόθηκε (επιτέλους) σε δημόσια διαβούλευση το πολυαναμενόμενο Σ/Ν για το σύμφωνο συμβίωσης μετά από πολλές αδικαιολόγητες, κατά

την γνώμη μου, καθυστερήσεις και αναβολές. Για την ιστορία να πω ότι το θέμα της νομικής αναγνώρισης και κατοχύρωσης των LGBTQI ζευγαριών δεν είναι καθόλου πρόσφατο, μιας και ξεκίνησε το 1992 από την Ελληνική Ομοφυλοφιλική Κοινότητα με το σκεπτικό πως αφού στο Οικογενειακό Δίκαιο ο νόμος για τον πολιτικό γάμο δεν αναφέρει διαφορετικά φύλα συζύγων αλλά χρησιμοποιεί την λέξη «πρόσωπα», θα μπορούσε να επεκταθεί και στα ζευγάρια του ίδιου φύλου. Μέσα σ' αυτά τα 23 χρόνια είδαμε να γίνονται διάφορες δευλές κινήσεις από τις εκάστοτε κυβερνήσεις – που προσανατολίζονταν περισσότερο στην πιο σύγχρονη μορφή κατοχύρωσης του συμφώνου ώστε να εξευμενίσουν τις αντιδράσεις των θρησκευτικών και συντηρητικών κύκλων. Η νέα κυβέρνηση, θέλοντας να τηρήσει τις υποσχέσεις της, εμφανίζει άλλο ένα Σ/Ν με το οποίο φιλοδοξεί να λύσει προβλήματα που δημιούργησε ο από 5/11/2008 νόμος και ιδιαίτερα την αρνητική διάκριση που εισήγαγε με τον αποκλεισμό των ομόφυλων ζευγαριών και την καταδίκη της Ελλάδας στις 7/11/2013 από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Κατά την γνώμη μου πολύ σωστά η συγκυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ επαναφέρει το ζήτημα του συμφώνου και ελπίζω να μην καταντήσει κάτι σαν «ασκήσεις επί χάρτου» και να ζήσω ξανά μια déjà vu κατάσταση με σχέδια νόμου και προσχέδια να πηγαίνουν και να έρχονται, να περιφέρονται ως καρότο στην ΛΟΑΤΚΙ κοινότητα προς άγραν ψήφων, να αποσύρονται λόγω αντιδράσεων της μη έτοιμης κοινωνίας, να ξεχνιούνται σε κάποιο συρτάρι και να ανακοινώνονται συστάσεις νομοπαρασκευαστικής επιτροπής για την μελέτη του νόμου, αφήνοντας μας με την αίσθηση ότι το σύμφωνο συμβίωσης χρησιμοποιείται ως «καθρεφτάκια για ιθαγενείς» και να μην προχωράει τίποτα επί της ουσίας.

Στο μεταξύ άλλες χώρες, με πιο πρόσφατη την Ιρλανδία όπου από 16/11/2015 τα ζευγάρια του ίδιου φύλου τελούν πολιτικό γάμο, έχουν προχωρήσει άλματα μπροστά φροντίζοντας ν' αναγνωρίσουν τα LGBTQI ζευγάρια και τα παιδιά τους ως ισότιμα μέλη της κοινωνίας τους με πολιτικό γάμο.

Ας δούμε τι προβλέπει και τι αφήνει για τις καλές το νέο Σ/Ν με τίτλο «Σύμφωνο Συμβίωσης και Άλλες Διατάξεις»:

1) Πρόκειται για συμβολαιογραφικό έγγραφο με το οποίο ρυθμίζεται η συμβίωση δύο ανθρώπων ανεξαρτήτως σεξουαλικού προσανατολισμού (η ταυτότητα φύλου απουσιάζει) και η ισχύς του ξεκινά με την κατάθεση αντιγράφου στο ληξιαρχείο, με την προϋπόθεση ότι το ζευγάρι δεν έχει συνάψει άλλο σύμφωνο ή δεν έχει τελέσει πολιτικό γάμο (θα δούμε σε άλλο άρθρο τι μπορεί να σημαίνει αυτό για τα ζευγάρια που έχουν ήδη παντρευτεί στο εξωτερικό ή βρίσκονται σε σύμφωνο συμβίωσης κατατεθειμένο σε άλλη χώρα).

2) Τα περιουσιακά στοιχεία ρυθμίζονται στην συμβολαιογραφική πράξη ή εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις του Αστικού Κώδικα που αφορούν τους συζύγους.

3) Τεκμήριο πατρότητας. Το Άρθρο 9 αναφέρει ότι «Το τέκνο που γεννήθηκε κατά τη διάρκεια του συμφώνου συμβίωσης ή μέσα σε τριακόσιες ημέρες από τη λύση ή την ακύρωση του συμφώνου, τεκμαίρεται ότι έχει πατέρα τον άνδρα με τον οποίο η μητέρα κατέταξε το σύμφωνο. Το τεκμήριο ανατρέπεται με αμετάκλητη δικαστική απόφαση. Τα άρθρα 1466 επ. ΑΚ, καθώς και τα άρθρα 614 επ. ΚΠολΔ, εφαρμόζονται αναλόγως.»

Επειδή το «τεκμήριο πατρότητας» έτσι όπως είναι διατυπωμένο το άρθρο, αφορά ΜΟΝΟ ζευγάρια διαφορετικού φύλου, θα πρότεινα την αντικατάσταση του τίτλου με το «τεκμήριο γονεϊκότητας» ούτως ώστε ο μη-βιολογικό γονέας στα ζευγάρια του ίδιου φύλου (που δεν φαίνεται πούθενά να έχει σχέση με το παιδί) να αποκτά μια κάποια θεσμοθετημένη υπευθυνότητα και δέσμευση στην από κοινού ανατροφή του παιδιού και στην αντιμετώπιση των θεμάτων που αφορούν το παιδί στο σχολείο, το σύστημα υγείας, την καθημερινότητα κλπ. Σκεφτείτε, ως προς τα ανωτέρω, και την περίπτωση όπου κάτι συμβεί στον βιολογικό γονέα. Η μέριμνα του παιδιού, σε μια τέτοια περίπτωση, ανατίθεται στην οικογένεια του βιολογικού γονέα ή το αναλαμβάνει η Πρόνοια και ο μη-βιολογικός δεν έχει κανένα απολύτως δικαίωμα να αναλάβει το παιδί που μέχρι τότε μεγάλωνε. Εν κατακλείδι, το «τεκμήριο πατρότητας» εισάγει αρνητική διάκριση εφόσον αναγνωρίζεται ως προνόμιο των ετερόφυλων ζευγαριών, τα οποία μπορούν και τους δίδεται η δυνατότητα να αναγνωρίσουν ένα παιδί με άλλους νομικούς τρόπους.

4) Γονική μέριμνα. Το Άρθρο 11 αναφέρει ότι: «1. Η γονική μέριμνα του τέκνου που γεννήθηκε κατά τη διάρκεια του συμφώνου συμβίωσης ή μέσα σε τριακόσιες ημέρες από τη λύση ή την ακύρωση του συμφώνου, ανήκει στους δύο γονείς και ασκείται από κοινού. Οι διατάξεις του ΑΚ για τη γονική μέριμνα των τέκνων που κατάγονται από γάμο εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση αυτή.

2. Αν το σύμφωνο συμβίωσης λυθεί ή ακυρωθεί, για την άσκηση της γονικής μέριμνας εφαρμόζεται αναλόγως το άρθρο 1513 ΑΚ.»

Έτσι όπως είναι διατυπωμένο το άρθρο, η από κοινού ασκούμενη γονική μέριμνα αφορά το παιδί που γεννήθηκε κατά τη διάρκεια του συμφώνου συμβίωσης. Ωστόσο, δεν προβλέπεται τίποτα για τα ζευγάρια του ίδιου φύλου που ήδη έχουν αποκτήσει παιδί και εκλαμβάνονται ως μονογονεϊκές οικογένειες με τον μη-βιολογικό γονέα να μην υπάρχει από νομικής πλευράς. Θεωρούμε απαραίτητη μια διαφορετική διατύπωση ώστε να είναι εφικτό ο ένας γονέας να παιδοθετηθεί (υιοθετηθεί κατά την ευρεία ορολογία) το παιδί του άλλου, το λεγόμενο step adoption.

5) Ανάλογη εφαρμογή άλλων διατάξεων – Εξουσιοδοτήσεις. Το Άρθρο 12 αναφέρει ότι: «1. Άλλες διατάξεις νόμων που αφορούν συζύγους εφαρμόζονται αναλόγως και στα μέρη του συμφώνου, εφόσον δεν υπάρχει διαφορετική ειδική ρύθμιση στον παρόντα ή άλλο νόμο. 2. Για την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου απαιτείται η έκδοση προεδρικού διατάγματος μετά από πρόταση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης εντός έξι μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, με το οποίο ρυθμίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και η έκταση εφαρμογής των διατάξεων του εργατικού δικαίου και του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης που αφορούν συζύγους, στα μέρη του συμφώνου.»

Τον Νοέμβριο 2013 η πρόταση νόμου που κατέθεσε ο ΣΥΡΙΖΑ στη Βουλή περιελάμβανε την εξής διατύπωση (άρθρο 12): «Διατάξεις δημοσιοϋπαλληλικού, εργατικού, ασφαλιστικού, συνταξιοδοτικού, φορολογικού και δημοσιονομικού δικαίου που αναφέρονται σε συζύγους εφαρμόζονται αντιστοίχως και στα πρόσωπα που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης. Οι αρμόδιοι φορείς δημοσιοϋπαλληλικού, εργατικού, ασφαλιστικού, συνταξιοδοτικού, φορολογικού και δημοσιονομικού δικαίου που σχετίζονται με την εφαρμογή των ως άνω διατάξεων, υποχρεούνται στην ίση και απολύτως ισότιμη μεταχείριση των προσώπων που έχουν συνάψει σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης με τα πρόσωπα που έχουν τελέσει γάμο.» Επειδή η διατύπωση περί δημοσιοϋπαλληλικού, φορολογικού και δημοσιονομικού δικαίου έχει πάει περίπατο στο σημερινό Σ/Ν, όπως και η πρόταση για «ίση και απολύτως ισότιμη μεταχείριση» όσων έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης σε σχέση με τους παντρεμένους και το μπαλάκι έχει πεταχτεί στον υπουργό Εργασίας και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, θεωρώ ότι απαιτείται ρητή αναφορά σε φορολογικά, κληρονομικά, ασφαλιστικά, συνταξιοδοτικά κλπ δικαιώματα ώστε η εφαρμογή του νόμου να είναι ξεκάθαρη από τους αρμόδιους φορείς, έτσι όπως ορίζουν οι διατάξεις του δημοσιοϋπαλληλικού, εργατικού, ασφαλιστικού, συνταξιοδοτικού, φορολογικού και δημοσιονομικού δικαίου, και να μην άπτονται της διακριτικής ευχέρειας του εκάστοτε Υπουργού Εργασίας, ο οποίος θα κόψει την πίτα των δικαιωμάτων αυτών κατά το δοκούν.

6) Πεδίο εφαρμογής. Το Άρθρο 13 αναφέρει ότι: «Ο νόμος αυτός εφαρμόζεται σε κάθε σύμφωνο συμβίωσης, εφόσον τούτο καταρτίζεται στην Ελλάδα ή ενώπιον ελληνικής προξενικής αρχής.»

Τον Νοέμβριο 2013, η πρόταση νόμου που είχε καταθέσει ο Σύριζα στη Βουλή περιελάμβανε τα εξής στο άρθρο 13: «Οι συμβληθέντες στο σύμφωνο συμβίωσης έχουν δικαίωμα στη χορήγηση άδειας διαμονής ως σύντροφοι συμβιούντες με Έλληνα πολίτη, πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή νομίμως διαμένοντα αλλοδαπό, με ανάλογη εφαρμογή των ισχυουσών διατάξεων για τους έγγαμους συντρόφους. Οι αρμόδιοι για την εφαρμογή των ως άνω διατάξεων φορείς, υποχρεούνται στην ίση και απολύτως ισότιμη μεταχείριση των προσώπων που έχουν συνάψει σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης με τα πρόσωπα που έχουν τελέσει γάμο.» Το σημερινό νομοσχέδιο δεν περιλαμβάνει καμία διάταξη που να αναφέρεται ρητά στη χορήγηση άδειας διαμονής σε αλλοδαπούς συντρόφους Ελλήνων υπηκόων. Το άρθρο δείχνει ν' αγνοεί επιτακτικά περιπτώσεις ζευγαριών του ίδιου φύλου που έχουν συνάψει σύμφωνο

συμβίωσης ή έχουν τελέσει πολιτικό γάμο σε άλλη χώρα, εναντιθέσει με τα παντρεμένα ετερόφυλα ζευγάρια ο γάμος των οποίων αναγνωρίζεται ΠΑΝΤΟΥ και χωρίς κανένα πρόβλημα. Εν ολίγοις, ζευγάρι που έχει τελέσει γάμο σε Αγγλία ή Καναδά θα είναι υποχρεωμένο να διαλύσει τον γάμο του και να ακυρώσει το σύμφωνο που έχει ήδη και να συνάψει το κατώτερο ελληνικό σύμφωνο συμβίωσης αν για κάποιο λόγο θελήσει να εγκατασταθεί στην Ελλάδα; Αν έχουν ήδη παιδιά, πώς αυτά προστατεύονται; Οι υπήκοοι τρίτων χωρών υπόκεινται στο καθεστώς που ισχύει σήμερα. Δηλαδή, ο πολίτης τρίτης χώρας που συνάπτει σύμφωνο συμβίωσης με έλληνα ή ελληνίδα παίρνει άδεια παραμονής για έναν χρόνο και δεν αναφέρεται πουθενά αν αυτή η άδεια θα ανανεωθεί ή αν μπορεί να ισχύσει επ' αόριστον. Ωστόσο, δεν λαμβάνεται υπόψη η ανασφάλεια που μπορεί να δημιουργηθεί στο ζευγάρι και σαφώς το Ελληνικό Κράτος δεν δείχνει την δέουσα ευαισθησία στην περίπτωση όπου το ζευγάρι αποκτήσει παιδί. Όλα άπτονται στις βουλές και τις αρμοδιότητες του Υφυπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής.

7) Αφού ακολουθούν μερικές δεκάδες άλλων άρθρων και άλλων διατάξεων, φτάνουμε στο Άρθρο 52 που αναφέρει τα εξής: «Πρόσωπα του ίδιου ή άλλου φύλου τα οποία έχουν τελέσει γάμο ή σύμφωνο συμβίωσης που προβλέπεται από το δίκαιο του τόπου τέλεσής του, με μέλη διπλωματικών αποστολών, μέλη έμμισθων προξενικών αρχών, καθώς και υπαλλήλους διεθνών οργανισμών που έχουν την Έδρα τους ή Γραφείο στην Ελλάδα, θεωρούνται μέλη της οικογένειας αυτών για τους σκοπούς της εφαρμογής της Σύμβασης της Βιέννης για τις Διπλωματικές Σχέσεις, της Σύμβασης της Βιέννης για τις Προξενικές Σχέσεις, και των κατά περίπτωση Συμφωνιών Έδρας και συναφών διεθνών συμφωνιών, αντίστοιχως, εφόσον έχουν ανακοινωθεί καταλλήλως από το Κράτος αποστολής ή τον διεθνή οργανισμό.» Εν ολίγοις, αναγνωρίζονται ως μέλη οικογένειας οι σύντροφοι ατόμων που ανήκουν στο διπλωματικό σώμα ή είναι μέλη διεθνών οργανισμών με έδρα ή γραφείο στην Ελλάδα, αλλά το ελληνικό κράτος ζητά από τα υπόλοιπα ζευγάρια που έχουν παντρευτεί ή συνάψει σύμφωνο συμβίωσης στο εξωτερικό να το διαλύσουν και να προσανατολιστούν στη σύναψη του ελληνικού, με ότι και αν αυτό δημιουργήσει στα ζευγάρια και κατά παραβίαση κάθε αρχής

περί ίσης μεταχείρισης.
Να προσθέσω εδώ ότι από τον Σεπτέμβριο του 2011 ισχύει η κοινή υπουργική απόφαση 23443 μεταξύ των Υπουργείων Εσωτερικών, Εξωτερικών, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Προστασίας του Πολίτη με θέμα: «Καθορισμός του τύπου άδειας διαμονής που χορηγείται σε υπηκόους τρίτων χωρών, συντρόφους πολίτη της Ε.Ε. ή Έλληνα, με τον οποίο διατηρούν σταθερή σχέση προσηκόντως αποδεδειγμένη» (http://www.ypes.gr/UserFiles/f0ff9297-f516-40ff-a70e-eca84e2ec9b9/apof23443_07092011.pdf) και έχει δημοσιευτεί στο ΦΕΚ Β' 2225/04/10/2011 (<http://www.metanastefsi.net/uploads/7/6/8/3/7683554/23443-2011.pdf>). Σύμφωνα με αυτή την υπουργική απόφαση, που υπογράφεται από τους Π. Κουκουλόπουλο, Σ. Λαμπρινίδη, Γ. Κουτρουμάνη και Χ. Παπουτσή, αναγνωρίζεται σαφέστατα ο γάμος και το σύμφωνο συμβίωσης που τελέστηκαν στο εξωτερικό, τη στιγμή που τα ζευγάρια του ίδιου φύλου που είναι έλληνες και ελληνίδες και ζουν στην Ελλάδα δεν είχαν καμία απολύτως προστασία και νομική κατοχύρωση.

Κλείνοντας αναφέρω ότι η λήψη θετικών μέτρων για μια θεσμοθετημένη ρύθμιση των σχέσεων των ΛΟΑΤΚΙ ζευγαριών και των παιδιών τους κρίνεται αναγκαία για την εξάλειψη των διακρίσεων και την ισότητα στην μεταχείριση. Είναι ένα πάγιο, διαρκές και επιτακτικό αίτημα μας που θα οδηγήσει σε θετικά βήματα, θα θέσει την πολιτική σκηνή και τα κόμματα προ των ευθυνών τους και θα δημιουργήσει σταθερές βάσεις για τον σεβασμό όλων των σχέσεων ανεξάρτητα από σεξουαλικούς προσανατολισμούς και ταυτότητες φύλου. http://ouraniotoksofamilies.blogspot.gr/2015/11/blog-post_17.html

Augusto

Θεωρούμε πως πρέπει να αφαιρεθεί η φράση: «αν το σύμφωνο αντίκειται στη δημόσια τάξη». Είναι αδύνατο να φανταστούμε με ποιο τρόπο μπορεί να αντίκειται στη δημόσια τάξη η ρύθμιση της συμβίωσης δύο ανθρώπων.

Δεύτερη παρατήρηση: στην παράγραφο 3, πρέπει η λέξη «πατρότητα» να αλλάξει με τη λέξη γονεϊκότητα, που καλύπτει με ακρίβεια και σαφήνεια και τους δύο γονείς. Περαιτέρω, θεωρούμε ότι ακριβώς επειδή το σύμφωνο συμβίωσης ως νόμος έρχεται να καλύψει προβλήματα διάκρισης, η μη έμφυλη γλώσσα, δίνει ακόμη περισσότερο τη κατεύθυνση της κατάργησης των διακρίσεων, τόσο λόγω φύλου, όσο και λόγω ταυτότητας φύλου. Συνεπώς, εφόσον η λέξη γονεϊκότητα καλύπτει με απολύτως σαφή τρόπο και τους δύο γονείς, αυτή είναι η ορθή.

Εκ μέρους του Σωματίου Υποστήριξης Διεμφυλικών (ΣΥΔ),
Μαρίνα Γαλανού.

ΑΡΘΡΟ 4

Ο εισαγγελέας πρέπει να έχει σαφώς καθορισμένο πλαίσιο δυνατότητας άσκησης αγωγής ακύρωσης συμφώνου συμβίωσης, περιοριζόμενο αποκλειστικά και μόνο στα στοιχεία των προϋποθέσεων για την σύναψή του που μπορεί να μην έχουν τηρηθεί. Όχι να μπορεί να παρεμβαίνει γενικά και αόριστα όταν το σύμφωνο “αντίκειται στην δημόσια τάξη”. Δημόσια τάξη για το σύμφωνο συμβίωσης είναι όσα ορίζει το νομοσχέδιο και μόνον.

Στο άρθρο περί ακυρότητας πρέπει να προστεθεί διάταξη για την ληξιαρχική καταχώριση της αμετάκλητης δικαστικής απόφασης με την οποία ακυρώνεται το σύμφωνο

Βασίλης Σωτηρόπουλος

Στη διάταξη αυτή θα πρέπει να προστεθεί και η παράγραφος «Με συμφωνία των συζύγων ο καθένας από αυτούς μπορεί να προσθέτει στο επώνυμο του το επώνυμο του άλλου. Η προσθήκη γίνεται με κοινή δήλωση ενώπιον του ληξιάρχου και ισχύει μέχρι να ανακληθεί ενώπιον του ληξιάρχου με κοινή δήλωση των συζύγων ή με μονομερή δήλωση οποιουδήποτε των συζύγων, η οποία κοινοποιείται στον άλλο σύζυγο».

Οι λόγοι είναι οι εξής:

Στο άρθρο 1388 του Α.Κ. ορίζονται τα εξής: «Με το γάμο δεν μεταβάλλεται το επώνυμο των συζύγων, ως προς τις έννομες σχέσεις τους. Στις κοινωνικές σχέσεις ο κάθε σύζυγος μπορεί, εφόσον το αυτό συμφωνεί και ο άλλος, να χρησιμοποιεί το επώνυμο του τελευταίου ή να το προσθέτει στο δικό του.

Με το άρθρο 28 του ν. 3719/2008 (Α' 241) προστέθηκε τρίτη παράγραφος στη διάταξη που ορίζεται: «Με συμφωνία των συζύγων ο καθένας από αυτούς μπορεί να προσθέτει στο επώνυμό του το επώνυμο του άλλου. Η προσθήκη γίνεται με κοινή δήλωση ενώπιον του ληξιάρχου και ισχύει μέχρι να ανακληθεί ενώπιον του ληξιάρχου με κοινή δήλωση των συζύγων ή με μονομερή δήλωση οποιουδήποτε των συζύγων, η οποία κοινοποιείται στον άλλο σύζυγο...

Ως κοινωνικές σχέσεις θεωρούνται οι σχέσεις στις οποίες λείπει η πρόθεση της δημιουργίας εννομίων αποτελεσμάτων και οι οποίες δεν ρυθμίζονται συνακόλουθα από το δίκαιο (φιλικές σχέσεις, κοινωνικές συναναστροφές κλπ.). Ως έννομες σχέσεις θεωρούνται αυτές που ρυθμίζονται από το δίκαιο, δηλαδή προϋποθέτουν ή συνεπάγονται, είτε από την αρχή είτε σε μεταγενέστερη φάση, κάποια νομική ρύθμιση ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου και συνήθως αποτυπώνονται σε έγγραφο (συμβόλαιο, ταυτότητα, διαβατήρια, ληξιαρχικές πράξεις κλπ., βλ. Κουντουγέρη - Μανωλεδάκη, τ. ΙΒ, εκδ. 1998, σελ. 192-193).

Η απόλειψη από την προτεινόμενη διάταξη της σχετικής παραγράφου 3 του άρθρου 1388 Α.Κ. που ισχύει για τους εγγαμους, ως προς τις έννομες σχέσεις, δηλαδή των συμφωνούντων συζύγων στα πλαίσια του συμφώνου συμβίωσης, δημιουργεί αδικαιολογητή διάκριση σε βάρος τους, εφόσον τα τελευταία στερούνται ένα προνόμιο (δυνατότητα καταχώρισης στο επώνυμο του ενός μέρους του επωνύμου του άλλου στις έννομες και όχι μόνο κοινωνικές τους σχέσεις) το οποίο χορηγείται μόνο στους εγγαμους, χωρίς να παρατίθεται για τη διάκριση αυτή κάποια θεμιτή και εύλογη αιτιολογία, δεδομένου ότι, στα πλαίσια της ιδιωτικής βούλησης είναι απόλυτα θεμιτό και τα ζευγάρια (ομοφυλά ή ετεροφυλά) που συναπτούν σύμφωνο συμβίωσης να επιθυμούν το ένα μέρος να προσθέτει στο επώνυμο του

και το όνομα του άλλου όχι μόνο στις κοινωνικές αλλά και στις έννομες σχέσεις τους.
Γρηγόριος Γιάκας μέλος Ν.Σ.Κ.

Το Σύμφωνο Συμβίωσης πρέπει να είναι όχι μόνο κατά το γράμμα, αλλά κυρίως κατά το πνεύμα των αποφάσεων του ΕΔΑΔ και του Ευρωπαϊκού Κεκτημένου. Να μην έχει ασάφειες και αρχίσει ένας νέος κυκεώνας προσφυγών στα Ελληνικά και τα Ευρωπαϊκά Δικαστήρια. Στα νοσοκομεία, στις δημόσιες υπηρεσίες, να παρέχει ιδιότητα εγγυτέρου συγγενούς. Διότι το κοινωνικό περιβάλλον συχνά θα είναι εχθρικό. Διαφαίνεται ήδη μία επιρρέπεια σε πολλούς να μη δείχνουν τον προσήκοντα σεβασμό στους ΛΟΑΤ συμπολίτες τους.
Γζαμουράνης Δημήτρης

ΑΡΘΡΟ 5

Διάβασα το Σχέδιο του Νόμου και αντιπαραβάλλοντας αυτό με το κείμενο του Νόμου 3719/2008 (ΦΕΚ 241/Α'/26.11.2008) παρατήρησα ότι το περιεχόμενο αυτού σε ποσοστό 90 τοις εκατό περιέχεται στο κείμενο του ισχύοντα νόμου. Διερωτήθηκα για ποιο λόγο αυτή η επανάληψη. Είναι τροποποίηση και συμπλήρωση του 3719/2008;

Αν η απάντηση είναι «Ναι», τότε γιατί δεν γινόταν μία τροποποίησή του για την οποία θα αρκούσε ένα μόνο άρθρο με λίγες λέξεις που θα αναφέρονταν σε ρυθμίσεις που θα ίσχυαν προκειμένου περί συμφώνου συμβίωσης μεταξύ ομοφύλων; Αν η απάντηση είναι «Όχι», τότε γιατί γίνονται :

A. Αναφορές

α) σε «οικογένεια»,

β) σε διατάξεις του ισχύουν σε «γάμο»,

γ) σε «σχέσεις των συζύγων από το γάμο»,

δ) για διατροφή μετά τη λύση του συμφώνου

ε) ότι «εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για τη διατροφή μετά το διαζύγιο»,

B. Επαναλήψεις ή Ασάφειες ή ενδεχόμενες σκοπιμότητες

α) Στο άρθρο 5 προσδιορίζονται οι μεταξύ των σχέσεις δύο ομοφύλων που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης και λέει ότι για αυτές «εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για τις σχέσεις των συζύγων από το γάμο». Μα στην περίπτωση «γάμου» έχουμε «τον σύζυγο» και «την σύζυγο». Εδώ ποια ή ποιός θα παίζει το ρόλο «του συζύγου» και ποιός ή ποια θα παίζει το ρόλο «της συζύγου» να έχουμε ανάλογη εφαρμογή ; Μήπως τελικά θέλουμε να καταργήσουμε από τη γλώσσα μας τη λέξη «σύζυγος» γιατί αυτό θέλει μία μικρή μειώση φιλία πολιτών να επιβάλλει στην πλειοψηφία μέσω της Πολιτείας αγνοώντας Σύνταγμα, παραδόσεις και πολιτισμό;

β) γιατί επικαλείται – άρθρο 8 – την αναλογική εφαρμογή διατάξεων του Αστικού Κώδικα «που αφορούν τους συζύγους» (εκεί έχουμε κληρονομικό δικαίωμα μεταξύ παντρεμένων διαφορετικού φύλου. Σε ομόφυλα ζευγάρια δεν έχουμε διαφορετικότητα φύλου. Ποιά κληρονομεί ποιά από τις δύο και ποιός κληρονομεί ποιόν από τους δύο;),

γ) γιατί επαναλαμβάνει στο άρθρο 9 το περιεχόμενο του ταυτάριθμου άρθρου του νόμου 3719/2008 που αναφέρεται στο «τεκμήριο πατρότητας» ; (Το περιεχόμενό του αναφέρεται σαφώς σε σύμφωνο συμβίωσης δύο προσώπων διαφορετικού φύλου. Γιατί μπαίνει στο σχέδιο νόμου);

δ) το ίδιο παρατηρούμε και στο άρθρο 11 όπου επαναλαμβάνεται το περιεχόμενο του άρθρου 10 του νόμου 3719/2008 το οποίο αναφέρεται στη «γονική μέριμνα». Μια και τα ομόφυλα ζευγάρια δεν μπορούν να γεννήσουν παιδιά, άρα δεν μπορεί να γίνουν «γονείς», για ποιά παιδιά αναφέρεται η υποχρέωση της άσκησης γονικής από κοινού μέριμνας; Μήπως εμμέσως δίνει δυνατότητα υιοθεσίας ή έχει ως σκοπό σε κάποιο μεγάλο νομοσχέδιο να περάσει ως τροποποίηση με 2-3 λέξεις; Ή μήπως απώτερο σκοπό έχει με μία συμβολαιογραφική πράξη ένας /μία από αναφερόμενους στο σύμφωνο συμβίωσης να ονομάζεται «πατέρας» και ο άλλος «μητέρα» ως είναι και άνδρας για να υπάρξει ο όρος «γονείς»;

ε) Αν δύο γυναίκες που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης, η μία εξ αυτών, μετά την έξοδό της το βράδυ που πήγε κάπου και «τα έτσουξε» λίγο παραπάνω και μετά συνευρέθηκε με έναν άγνωστο σ' αυτή άνδρα με αποτέλεσμα αργότερα να γεννήσει ένα παιδί, η δε άλλη γυναίκα του συμφώνου δεν έχει καμία διάθεση να καταγγείλει το σύμφωνο, τότε τί γίνεται με το παιδί που θα γεννηθεί; Ποιός είναι ο «πατέρας», ποιος έχει τη γονική μέριμνα κ.λπ. Θα έχουμε «παιδιά» μόνο με «γονείς» και όχι με «πατέρα» και «μητέρα»; Και αν ο φυσικός πατέρας αναγνωρίσει ταυτό το παιδί, χωρίς η άλλη του συμφώνου να έχει αντίρρηση, τότε τι θα έχουμε; Ποιά είναι η «οικογένεια» του παιδιού; Δύο «μαμάδες» και ένας πατέρας; Και αν γεννήσει και δεύτερο, τότε μπλεκόμαστε ακόμη περισσότερο.

ε) Με όσα αναγράφονται στο άρθρο 14 του σχεδίου νόμου (Τροποποίηση διατάξεων του Αστικού Κώδικα) διαφαίνεται ότι αργότερα το σύμφωνο συμβίωσης θα μετεξελιχθεί σε «γάμο» μια και σ' αυτό γίνεται αναφορά σε ετερόφυλα ζευγάρια, αλλιώς δεν εξηγείται η παράθεσή του ια τα ομόφυλα ζευγάρια που αναφέρεται το σχέδιο νόμου.

Παραγινώσκοντας

ότι

α) Τα περισσότερα προβλήματα, τη νομοθετική λύση των οποίων θέλουν οι ενδιαφερόμενοι ομόφυλοι, θα μπορούσαν να ρυθμιστούν με την υπογραφή ενός συμφώνου συγκατοίκησης με τον/... τον ή την/την σύντροφο.

β) Αγνοείται το σχετικό άρθρο(16(3) της Παγκόσμιας Διακήρυξης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων όπου αναφέρεται: «Η οικογένεια είναι η φυσική και θεμελιώδης μονάδα της κοινωνίας και χρειάζεται να προστατεύεται από την κοινωνία και το κράτος»

γ) Δεν ευσταθεί ο ισχυρισμός του κυρίου Υπουργού ότι με αυτό το σχέδιο νόμου επιδιώκεται «ισορροπία μεταξύ της ιδιωτικής αυτονομίας και της ανάγκης προστασίας των οικογενειακών σχέσεων, με βάση τις αρχές της ισότητας και της αλληλεγγύης. Πρόκειται μεν για μια σύμβαση, δημιουργούνται ωστόσο οικογενειακές σχέσεις μεταξύ αυτών που την συνάπτουν». Επίσης με αυτό δεν εξασφαλίζεται «η απόλαυση της οικογενειακής ζωής», μια και σε συμβίωση δύο ομοφύλων δεν έχουμε «οικογένεια». Έχουμε τη συνύπαρξη δύο ατόμων του ίδιου φύλου η οποία δημιουργείται κυρίως για την ικανοποίηση σεξουαλικών αναγκών. Δεν νομίζω ότι θα βρεθούν 2 γυναίκες ή άνδρες ηλικίας πάνω των 50-55 ετών που στο μέλλον θα κάνουν σύμφωνο συμβίωσης. Ατοί οι άνθρωποι τις όποιες υποχρεώσεις της μιας ή της άλλης προς την άλλη, ή του ενός προς τον άλλο, τις ρυθμίζουν μόνες/νοι κάλλιστα χωρίς να χρειάζεται κάποιο «σύμφωνο» ή επισημοποίηση της συμβίωσής τους. Είμαι απόλυτα βέβαιος ότι η πλειονότητα των ομοφύλων που θα συνάψουν σύμφωνο συμβίωσης, όταν θα φθάσουν σε μία ηλικία που δεν θα μπορούν να ικανοποιήσουν τις μεταξύ των ηδονιστικές απολαύσεις, θα προβαίνουν σε λύση του συμβολαίου συμβίωσης των.

Αυτό το σχέδιο, όπως έχει γραφεί, ή είναι αποτέλεσμα προχειρότητας, ή έχει σκοπιμότητα να επιτύχει την ψήφισή του από όλους εκείνους τους βουλευτές που υπάρχουν σήμερα και οι οποίοι ήταν και βουλευτές το 2008 και είχαν ψηφίσει το νόμο 3719/2008. Αλλιώς δεν μπορώ να εξηγήσω τις επαναλήψεις που προανέφερα. **Παναγιώτης Ζαμάνης**

Η προτεινόμενη ρυθμίσεις για τις προσωπικές και περιουσιακές σχέσεις μεταξύ των συμβίων είναι πολύ απλούστερες εν συγκρίσει με τις υφιστάμενες στον νόμο 3719/2008. Εκ πρώτης όψεως φαίνονται ορθές και μεθοδολογικά συνεπείς, καθώς για τις προσωπικές σχέσεις εισάγεται νομοθετική παραπομπή για την (ανάλογη) εφαρμογή όσων ισχύουν μεταξύ συζύγων, ενώ για τις περιουσιακές σχέσεις προκρίνεται η ελευθερία των συμβάσεων. Η νομοθετική αυτή επιλογή βέβαια θα μπορούσε καταρχήν να αναδείξει το σύμφωνο συμβίωσης μεταξύ ετεροφύλων ως έναν θεσμό ευθέως «ανταγωνιστικό» προς τον γάμο, καθώς η δυνατότητα που φαίνεται να παρέχεται για την σχεδόν απόλυτα ελεύθερη διαμόρφωση των περιουσιακών σχέσεων θα λειτουργούσε δελεαστικά για πολλά ετερόφυλα ζευγάρια.

Από την ενδελεχέστερη ωστόσο μελέτη της ρύθμισης δημιουργούνται πολλές επιφυλάξεις. Αν εξαιρέσει κανείς το δικαίωμα διατροφής μετά τη λύση του συμφώνου συμβίωσης, το οποίο βρίσκεται στο μεταίχμιο μεταξύ δικαιωμάτων προσωπικού και περιουσιακού χαρακτήρα, αλλά ούτως ή άλλως ρυθμίζεται ρητώς στο άρθρο 7 § 3 του νομοσχεδίου, το

μοναδικό πρακτικά σημαντικό δικαίωμα περιουσιακού χαρακτήρα που απομένει είναι αυτό της συμμετοχής στα αποκτήματα. Και αυτό όμως εξαιρείται από την ελευθερία των μερών να το ρυθμίσουν συμβατικώς, αφού ο νόμος αποκλείει τη δυνατότητα παραίτησης από το δικαίωμα στα αποκτήματα πριν από τη γέννησή του. Αναρωτιέται λοιπόν κανείς τι απομένει στη ρυθμιστική ευχέρεια των μερών με βάση το πρώτο εδάφιο της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 5 του νομοσχεδίου. Περαιτέρω είναι απορίας άξιο ποιος λόγος επέβαλε τον αποκλεισμό της παραίτησης από το πρακτικά σημαντικότερο (αν όχι μοναδικό) δικαίωμα περιουσιακής φύσης της στιγμή που ο νόμος ευαγγελίζεται στο αμέσως προηγούμενο εδάφιο την ελευθερία ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων. Αλλά και πέραν αυτού, δεν είναι κατανοητό για ποιον λόγο επιτρέπεται (με το άρθρο 7 § 3 του νομοσχεδίου) η εκ των προτέρων παραίτηση από το δικαίωμα διατροφής μετά τη λύση της συμβίωσης (που εξάλλου έχει ανθρωπιστικό χαρακτήρα και βρίσκεται στα όρια μεταξύ προσωπικού και περιουσιακού δικαιώματος), αλλά αποκλείεται η παραίτηση από το ξεκάθαρα περιουσιακό δικαίωμα για συμμετοχή στα αποκτήματα. Πρόκειται για ανεξήγητη αξιολογική αντινομία. **Γεώργιος Γεωργιάδης**

Οι ρυθμίσεις των άρθρων 1393, 1394 και 1395 πρέπει να εξαιρεθούν από την παράγραφο 2, διότι αφορούν τη διακοπή της συμβίωσης, κατάσταση που δεν υπάρχει στο σύμφωνο συμβίωσης. **Πάνος Νικολόπουλος**

ΑΡΘΡΟ 6

Με τη ρύθμιση του άρθρου 6 «επικυρώνεται» νομοθετικά η πρόσφατη θέση του Αρείου Πάγου ότι στην ελεύθερη συμβίωση μπορεί να αναζητηθούν περιουσιακές επιδόσεις μεταξύ των συμβίων με βάση τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό. Βεβαίως παραμένει (και ορθά) προς επίλυση από τη νομολογία το ζήτημα πότε υφίσταται στις περιπτώσεις αυτές νόμιμη αιτία για τη διατήρηση του πλουτισμού από τον σύμβιο. Η σπουδή του νομοθέτη να ενσωματώσει τη νέα αυτή νομολογιακή θέση στη νομοθεσία είναι δυσεξήγητη και κατά τη γνώμη μου μη αναγκαία, μπορεί δε να οδηγήσει σε παρανοήσεις. **Γεώργιος Γεωργιάδης**

Η παρούσα διατύπωση προφανώς είναι όλως ανόητη. Καί θέλω να το δείτε ως ακολούθως. Τί θα πει «αδικαιολόγητος πλουτισμός»; Προφανώς είναι ο πλουτισμός άνευ προσκομίσεως απτών τεκμηρίων περί νομίμου προελεύσεώς του. Αλλά, εφ' όσον ένα ετεροφυλοφιλικόν ή ομοφυλοφιλικόν ζεύγος συζεί άνευ συμβολαίου συμβιώσεως καί το υπογράψει εν συνεχεία, ενώ μετά υπάρξει διαμάχη, προφανώς δεν έπεται «αδικαιολόγητον πλουτισμόν» η προ του συμβολαίου περίοδος, καθώς καλλίστως το ένα μέρος μπορεί προ της υπογραφής του συμβολαίου να κληρονόμησε μέσω διαθήκης την γονικήν περιουσίαν ή να κέρδισε κάποια ποσά σε τυχερά παίγνια ή να εργαζόταν ή να ενοικίαζεν οικίες καί καταστήματα ή να πώλησεν τμήματα της περιουσίας του κ.λ.π. καί ως εκ τούτου να είχε όλως νόμιμες πηγές πλουτισμού καί το ίδιον ακριβώς να έπραττε καί το άλλον μέρος. Άρα, η συγκεκριμένη διατύπωση προφανώς είναι όλως απαράδεκτη καί ανόητη ως έχει, εκτός εάν τροποποιηθεί ως απαιτείται, δηλαδή «αδικαιολογήτου πλουτισμού ελλείψει των νομίμων αποδείξεων καί δικαιολογητικών».- **Γεώργιος-Χαράλαμπος Κατρακίλης**

Να προστεθεί στο τέλος το εξής εδάφιο «Αγωγές που ασκήθηκαν βάσει του άρθρου 904 του αστικού κώδικα και έχουν απορριφθεί αμετάκλητα μπορούν να ασκηθούν εκ νέου βάσει της παρούσας διάταξης, εφόσον η αξίωση δεν έχει παραγραφεί». **Πάνος Νικολόπουλος**

Το νομοσχέδιο πρέπει να συμπεριλαμβάνει άρθρο που να ρυθμίζει ρητά την παροχή άδειας παραμονής σε περίπτωση που το ένα συμβαλλόμενο μέρος του συμφώνου δεν είναι Ευρωπαίος πολίτης. Η διάταξη αυτή άλλωστε προκύπτει και από το ευρωπαϊκό πλαίσιο

σύμφωνα με το οποίο κάθε κράτος μέλος πρέπει να διευκολύνει την παραμονή συντρόφου κάθε Ευρωπαίου πολίτη στο έδαφός του, αλλά πρέπει ούτως ή άλλως να διατυπωθεί ρητά, για να αποφευχθούν πιθανές νομικές περιπέτειες ζευγαριών. **Απόστολος Καραμπαϊής**

ΑΡΘΡΟ 7

Προτείνουμε πρόσθεση παραγράφου για τη λύση των συμφώνων συμβίωσης που έχουν συναφθεί στην αλλοδαπή:

«Λύση συμφώνου συμβίωσης που έχει γίνει νομίμως στην αλλοδαπή, σύμφωνα με το δίκαιο του τόπου τέλεσής της, αναγνωρίζεται αυτοδίκαια με την κατάθεση αποσπάσματός της στο αρμόδιο Ληξιαρχείο»

Εκ μέρους του Σωματείου Υποστήριξης Διεμφυλικών (ΣΥΔ),
Μαρίνα Γαλανού.

Η καινοτομία της πρώτης παραγράφου του άρθρου 7 του νομοσχεδίου σε σύγκριση προς τις αντίστοιχες διατάξεις του υφιστάμενου νόμου 3719/2008 συνίσταται στη δυσχέραση της διαδικασίας μονομερούς λύσης του συμφώνου συμβίωσης. Με την προτεινόμενη ρύθμιση δεν θα αρκεί η κοινοποίηση με δικαστικό επιμελητή συμβολαιογραφικής δήλωσης περί της μονομερούς λύσης και καταχώριση αυτής στο ληξιαρχείο. Αντιθέτως με δικαστικό επιμελητή θα επιδίδεται πρόσκληση για συναινετική λύση του συμφώνου και μόνο μετά την πάροδο τριών μηνών από την επίδοση θα είναι δυνατή η λύση με μονομερή συμβολαιογραφική δήλωση που θα πρέπει να καταχωρηθεί στο ληξιαρχείο. Η επιμήκυνση αυτή της διαδικασίας μονομερούς λύσης αξιολογείται θετικά καθώς η υπερβολικά απλοποιημένη διαδικασία λύσης του συμφώνου συμβίωσης υπό του καθεστώ του νόμου 3719/2008 είχε αποτελέσει σημείο κριτικής και εύλογου προβληματισμού. **Γεώργιος Γεωργιάδης**

Νομίζω ότι υπάρχει ένα κενό στον συνδυασμό του Άρθρο 2.2. και στον παρόν άρθρο 7.γ.

Εξηγώ:

Πώς μπορεί να λυθεί ένα σύμφωνο συμβίωσης λόγω γάμου, εφόσον για να παντρευτείς (είτε θρησκευτικά είτε πολιτικά) πρέπει να είσαι ελεύθερος ή διαζευγμένος ;

Εάν για να τελέσεις σύμφωνο συμβίωσης, πρέπει να βεβαιώσεις ότι δεν είσαι έγγαμος, αντίστοιχα πρέπει για να τελέσεις γάμο πρέπει να βεβαιώσεις ότι δεν είσαι δεσμευμένος με σύμφωνο συμβίωσης.

Δεν ξέρω αν δημιουργεί πολλά προβλήματα από ότι λύνει, αλλά εάν το σύμφωνο συμβίωσης «αντιστοιχεί» με κάποιο τρόπο στον γάμο, δεν θα έπρεπε να ισχύει και το αντίθετο ;
Στέλλα

Αναφορικά με τον τρόπο λύσης του συμφώνου, θεωρώ ότι η περίπτωση β' της παραγράφου 1 σχετικά με τη μονομερή συμβολαιογραφική δήλωση συνιστά επικίνδυνα εύκολο τρόπο λύσης της ένωσης διότι μια απλή επίδοση πρόσκλησης για συναινετική λύση δεν είναι δυνατόν να ανοίγει το δρόμο στην άλλη πλευρά να διαλύσει μονομερώς μια συμβίωση (που θα μπορούσε κάλλιστα να είναι και μια ολόκληρη ζωή με ό,τι συνεπάγεται αυτό όπως ενδεικτικά αναφέρω τη δημιουργία περιουσίας, οικογενειακών δεσμών των εκατέρωθεν οικογενειών και πάνω από όλα το συναισθηματικό δεσμό μεταξύ δύο ατόμων κλπ) με την απλή παρέλευση 3 μηνών! Αν είναι δυνατόν! Θεωρώ ότι θα πρέπει οι προϋποθέσεις για τη λύση του συμφώνου να καταστούν πιο δύσκολες και να υπάρχει αναλογική εφαρμογή των διατάξεων περί λύσεως του γάμου. Δεν μπορούν π.χ. 2 άνθρωποι να συμβιώνουν μαζί 30 χρόνια αντλώντας δικαιώματα εκατέρωθεν από αυτή την έννομη σχέση και εν μια νυκτί να διαλύονται όλα με τη γνώμη του ενός και μόνον. Είμαι υπέρ μιας γρήγορης διαδικασίας όταν υφίσταται συναίνεση και των 2 μερών (περίπτωση α' της παραγράφου 1) αλλά στην περίπτωση που ο

ένας από τους 2 αρνείται να συναινέσει είναι απαράδεκτο, διακινδυνευμένο και ιδιαίτερώς επαχθές να «εικάζεται» ή να «τεκμαίρεται» η συναίνεσή του σε κάτι για το οποίο ουδέποτε συμφώνησε (δηλαδή το χωρισμό). Θεωρώ ότι η περίπτωση β' υπερβαίνει την έννοια της ελεύθερης βούλησης και δε σέβεται την ίδια την έννομη σχέση που έχει δημιουργηθεί με το σύμφωνο συμβίωσης, δημιουργώντας προκλητικά εύκολες προϋποθέσεις για τη διάλυσή του. Δηλαδή αν υποθέσουμε για παράδειγμα ότι η επίδοση γίνεται ως «αγνώστου διαμονής» στον καθ' ο οποίος ουδέποτε φυσικά θα λάβει γνώση της βούλησης του συντρόφου του για χωρισμό, λόγω γεγονότος ανωτέρας βίας και δίχως δική του υπαιτιότητα, τι θα γίνει; Θα βρεθεί ξαφνικά χωρισμένος χωρίς να φταίει και χωρίς να το ξέρει; Επίσης, θεωρώ ότι σε κάθε περίπτωση ή παρέλευση μόλις ενός τριμήνου είναι υπερβολικά σύντετμήμενη. Γιατί αυτή η βιασύνη; Αυτή τη στιγμή έρχεται ο Νομοθέτης και προσπαθεί να προστατέψει τις σχέσεις που έχουν ήδη δημιουργηθεί και αποτελούν καθημερινή πραγματικότητα για ένα μεγάλο κομμάτι της ελληνικής, και κάθε σύγχρονης κοινωνίας και θεωρώ ότι δε θα πρέπει να συμπεριληφθούν στο νομοσχέδιο διατάξεις που ευτελίζουν απαρχής την ίδια την έννοια του συμφώνου συμβίωσης. Το σύμφωνο συμβίωσης έρχεται για να προστατέψει μια σχέση σταθερή και με διάρκεια και ως εκ τούτου θεωρώ απαράδεκτο να εκλαμβάνεται εν' τη γεννέση του ως έννοια μεταβλητή και ασταθής. **ΣΤΕΦΑΝΟΣ**

α ήταν προτιμότερο να αλλάξει ο χρόνος των τριών μηνών σε 45-60 μέρες. Ένα ζήτημα της ελληνικής δημόσιας ζωής είναι η γραφειοκρατία, και θεωρώ ότι τα καινούρια νομοσχέδια θα έπρεπε να το καταπολεμούν. Οι τρεις μήνες είναι μεγάλο διάστημα, το οποίο καθυστερεί τη διαδικασία. **Χριστόφορος**

ΤΟ 1. και 2.: Να μην παρεμβάλεται το συμβολαιογραφικό έγγραφο, αλλά η διαδικασία να δηλώνεται στον Ληξίαρχο.

ΠΡΟΤΑΣΗ:

1. Το σύμφωνο συμβίωσης λύνεται α) με συμφωνία των μερών, που γίνεται αυτοπροσώπως ενώπιον του ληξίαρχου, β) με μονομερή δήλωση στον ληξίαρχο, εφόσον έχει επιδοθεί προηγουμένως με δικαστικό επιμελητή πρόσκληση για συναινετική λύση στο άλλο μέρος και έχουν παρέλθει τρεις μήνες από την επίδοση, και γ) αυτοδικαίως, αν συναφθεί γάμος μεταξύ των μερών.

2. Η λύση του συμφώνου συμβίωσης ισχύει άμεσα μετά την επίδοση της δήλωσης στο ληξίαρχο όπου έχει καταχωριστεί και η σύστασή του. **ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΑΤΖΗΤΡΥΦΩΝ**

Αναφορικά με τον τρόπο λύσης του συμφώνου, θεωρώ ότι η περίπτωση β' της παραγράφου 1 σχετικά με τη μονομερή συμβολαιογραφική δήλωση συνιστά επικίνδυνα εύκολο τρόπο λύσης της ένωσης διότι μια απλή επίδοση πρόσκλησης για συναινετική λύση δεν είναι δυνατόν να ανοίγει το δρόμο στην άλλη πλευρά να διαλύσει μονομερώς μια συμβίωση (που θα μπορούσε κάλλιστα να είναι και μια ολόκληρη ζωή με ό,τι συνεπάγεται αυτό όπως ενδεικτικά αναφέρω τη δημιουργία περιουσίας, οικογενειακών δεσμών των εκατέρωθεν οικογενειών και πάνω από όλα το συναισθηματικό δεσμό μεταξύ δύο ατόμων κλπ) με την απλή παρέλευση 3 μηνών! Αν είναι δυνατόν! Θεωρώ ότι θα πρέπει οι προϋποθέσεις για τη λύση του συμφώνου να καταστούν πιο δύσκολες και να υπάρχει αναλογική εφαρμογή των διατάξεων περί λύσεως του γάμου. Δεν μπορούν π.χ. 2 άνθρωποι να συμβιώνουν μαζί 30 χρόνια αντλώντας δικαιώματα εκατέρωθεν από αυτή την έννομη σχέση και εν μια νυκτί να διαλύονται όλα με τη γνώμη του ενός και μόνον. Είμαι υπέρ μιας γρήγορης διαδικασίας όταν υφίσταται συγκαίνεση και των 2 μερών (περίπτωση α' της παραγράφου 1) αλλά στην περίπτωση που ο ένας από τους 2 αρνείται να συναινέσει είναι απαράδεκτο, διακινδυνευμένο και ιδιαίτερώς επαχθές να «εικάζεται» ή να «τεκμαίρεται» η συναίνεσή του σε κάτι για το οποίο ουδέποτε συμφώνησε (δηλαδή το χωρισμό). Θεωρώ ότι η περίπτωση β' υπερβαίνει την έννοια της ελεύθερης βούλησης και δε σέβεται την ίδια την έννομη σχέση που έχει δημιουργηθεί με το σύμφωνο συμβίωσης, δημιουργώντας προκλητικά εύκολες προϋποθέσεις για τη διάλυσή του. Δηλαδή αν υποθέσουμε για παράδειγμα ότι η επίδοση γίνεται ως «αγνώστου διαμονής» στον

καθ' ού ο οποίος ουδέποτε φυσικά θα λάβει γνώση της βούλησης του συντρόφου του για χωρισμό, λόγω γεγονότος ανωτέρας βίας και δίχως δική του υπαιτιότητα, τι θα γίνει; Θα βρεθεί ξαφνικά χωρισμένος χωρίς να φταίει και χωρίς να το ξέρει; Επίσης, θεωρώ ότι σε κάθε περίπτωση η παρέλευση μόλις ενός τριμήνου είναι υπερβολικά συντεταγμένη. Γιατί αυτή η βιασύνη; Αυτή τη στιγμή έρχεται ο Νομοθέτης και προσπαθεί να προστατέψει τις σχέσεις που έχουν ήδη δημιουργηθεί και αποτελούν καθημερινή πραγματικότητα για ένα μεγάλο κομμάτι της ελληνικής, και κάθε σύγχρονης κοινωνίας και θεωρώ ότι δε θα πρέπει να συμπεριληφθούν στο νομοσχέδιο διατάξεις που ευτελίζουν απαρχής την ίδια την έννοια του συμφώνου συμβίωσης. Το σύμφωνο συμβίωσης έρχεται για να προστατέψει μια σχέση σταθερή και με διάρκεια και ως εκ τούτου θεωρώ απαράδεκτο να εκλαμβάνεται εν τη γεννέση του ως έννοια μεταβλητή και ασταθής. **Ιωάννης**

Είναι σημαντικό μέσα στο νομοσχέδιο αυτό, να υπάρξουν ξεκάθαρες και σαφείς οδηγίες για το τι πρέπει να κάνει το Ληξιαρχείο όσον αφορά το άνοιγμα Οικογενειακής Μερίδας, όταν παραλαμβάνει ένα Σύμφωνο Συμβίωσης. Έτσι ώστε να μην υπάρξουν μελλοντικές περιπλοκές όσον αφορά κληρονομίες, συντάξεις και άλλα ζητήματα που άπτονται του σχετικής ρύθμισης. **ΔΗΜΗΤΡΗΣ**

Να υπάρξει ξεκάθαρη αναφορά για το τι πρέπει να κάνουν τα Ληξιαρχεία όταν παραλαμβάνουν ένα Σύμφωνο Συμβίωσης σε σχέση με το άνοιγμα οικογενειακής μερίδας. **Χάρης Παπαδόπουλος**

Να αναφέρεται ρητά τι πρέπει να κάνουν τα Ληξιαρχεία όταν παραλαμβάνουν ένα Σύμφωνο Συμβίωσης σε σχέση με το άνοιγμα Οικογενειακής Μερίδας. Αν αυτό δεν διευκρινιστεί από τώρα, θα υπάρξουν περιπλοκές όταν αργότερα χρειάζεται να αντιμετωπιστούν θέματα που αφορούν κληρονομικά, συντάξεις, μετακινήσεις κλπ. **prsk**

Στο πλαίσιο ακριβώς της ισότητας με την οποία οφείλει να αντιμετωπίζει ο νόμος όλους/ες τους/τις πολίτες, θα πρέπει να υπάρξει ρητή νομοθετική πρόβλεψη σε σχέση με ζητήματα, όπως η δημιουργία οικογενειακής μερίδας στο ληξιαρχείο, όπως συμβαίνει άλλωστε και στις περιπτώσεις τέλεσης θρησκευτικού ή πολιτικού γάμου. **Κική Σταματόγιαννη**

Να αναφέρεται ρητά τι πρέπει να κάνουν τα Ληξιαρχεία όταν παραλαμβάνουν ένα Σύμφωνο Συμβίωσης σε σχέση με το άνοιγμα Οικογενειακής Μερίδας. Αν αυτό δεν διευκρινιστεί από τώρα, θα υπάρξουν περιπλοκές όταν αργότερα χρειάζεται να αντιμετωπιστούν θέματα που αφορούν κληρονομικά, συντάξεις, μετακινήσεις κλπ. **Φέγγη Θεοδώρα**

Θεωρώ ότι λόγω του επικείμενου κύματος μεταναστών/προσφύγων από χώρες εκτός ΕΕ προς την Ελλάδα, ο κ. Υπουργός πρέπει να φανεί πιο γενναιόδωρος (αναγνωρίζοντας μια πραγματική κατάσταση) και παράλληλα με τη σύναψη συμφώνου συμβίωσης να χορηγεί (στον αλλοδαπό, εάν υπάρχει) πράσινη κάρτα και σε περίπτωση υιοθεσίας χορήγηση ιθαγένειας. Έτσι λύνεται και το γλέγρον ζήτημα της αναγνώρισης ως Ελλήνων ατόμων με άλλη ιθαγένεια ή απάτριδων. **Nikos Στρατηγός**

ΑΡΘΡΟ 8

Το άρθρο 8 του νομοσχεδίου εισάγει δύο ρυθμίσεις που αφορούν τα κληρονομικά δικαιώματα του συμβίου. Με τις ρυθμίσεις αυτές επιχειρείται να θεραπευθούν δύο αστοχίες του υφιστάμενου νόμου 3719/2008, τις οποίες δημοσίως είχα επισημάνει με εισήγηση μου στο πλαίσιο των εργασιών του 19ου Πανελληνίου Συνεδρίου της Ένωσης Αστυκόλογων που

έλαβε χώρα στις 22 και 23 Φεβρουαρίου 2013, στη Θεσσαλονίκη και έχουν δημοσιευθεί στο τεύχος Οκτωβρίου 2013 του περιοδικού «Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου». Πρώτον, το εξ αδιαθέτου κληρονομικό δικαίωμα του συμβίου έχει ορισθεί με τη διάταξη του άρθρου 11 § 1 του ν. 3719/2008 στο 1/6 της κληρονομίας αντί του 1/4 που ορίζεται στην ΑΚ 1820 για τον επιζώντα σύζυγο. Η διαφοροποίηση της κληρονομικής μερίδας του συμβίου έναντι αυτής του συζύγου είναι αδικαιολόγητη και μικρόψυχη και παραπέμπει στο ιστορικά στιγματισμένο κληρονομικό ποσοστό (1/6) της επιβίωσας παλλακίδος που είχε πρωτοεισαχθεί επί Ιουστινιανού με τη Νεαρά 98. Ορισμένοι χαιρετίζουν τη διαφοροποίηση αυτή ως κίνητρο για να προτιμήσει κανείς τη σύναψη γάμου αντί συμφώνου συμβίωσης. Το κίνητρο αυτό όμως μπορεί να λειτουργεί και αντίστροφα: Η διαφοροποίηση μπορεί να προκαλεί πιέσεις από το στενό οικογενειακό περιβάλλον του προσώπου (π.χ. γονείς ή τέκνα από προηγούμενο γάμο) για τη σύναψη συμφώνου συμβίωσης αντί γάμου, προκειμένου να μειωθεί κατά το δυνατόν λιγότερο η εξ αδιαθέτου κληρονομική τους μερίδα. Ορθά λοιπόν προτείνεται με τη ρύθμιση του πρώτου εδαφίου του άρθρου 8 του νομοσχεδίου η πλήρης εξομείωση των κληρονομικών δικαιωμάτων του συμβίου με τα δικαιώματα του συζύγου, καθώς δεν συντρέχει λόγος για τη διαφοροποίηση που είχε εισαχθεί με τον ν. 3719/2008.

Η δεύτερη αστοχία στο πεδίο των κληρονομικών σχέσεων αφορά την απονομή με τις διατάξεις των άρθρων 11 §§ 2 και 3 του ν. 3719/2008 δικαιώματος νόμιμης μοίρας του επιζώντος συμβίου στην περιουσία του θανόντος συμβίου. Είχα επισημάνει η πως πρόβλεψη νόμιμης μοίρας υπέρ προσώπου που συνδέεται μόνο με σύμφωνο συμβίωσης με τον κληρονομούμενο αντιφάσκει με την ιδεολογική αφετηρία του συμφώνου συμβίωσης ως θεσμού ενδοτικού δικαίου. Είναι παράδοξο ο νόμος να μην περιέχει οποιαδήποτε ρύθμιση αναγκαστικού χαρακτήρα για τις προσωπικές και περιουσιακές σχέσεις των συμβίων εν ζωή, αλλά να επιβάλλει αναγκαστική διαδοχή μετά τον θάνατο ενός από αυτούς. Πέραν όμως της ιδεολογικής αντίφασης, η υποχρεωτική απονομή νόμιμης μοίρας μειώνει σημαντικά την ελκυστικότητα του θεσμού του συμφώνου συμβίωσης για τους «αντιρρησίες του γάμου». Για την αντιμετώπιση του ζητήματος αυτού προτείνεται στο νομοσχέδιο να παρέχεται η δυνατότητα σε καθένα από τους συμβίους να επιλέξει κατά την κατάρτιση του συμφώνου συμβίωσης αν θα εμείνει στο δικαίωμα της νόμιμης μοίρας ή αν θα παραιτηθεί από αυτό. Η προτεινόμενη ρύθμιση είναι σαφώς καλύτερη από την υφιστάμενη: Η νόμιμη μοίρα παύει να επιβάλλεται ετερόνομα στους συμβίους και τους δίνεται η δυνατότητα να επιλέξουν (άραγε κατόπιν διαπραγματεύσεων;) αν θα παραιτηθούν εκ των προτέρων από αυτήν ή όχι. Αναρωτιέμαι όμως, αν αυτό το δικαίωμα επιλογής είναι σύμφωνο με τον χαρακτήρα της νόμιμης μοίρας ως θεσμού αναγκαστικού δικαίου. Είναι νοητό να μιλάμε για «νόμιμη μοίρα», δηλαδή για αναγκαστική διαδοχή πέρα και ανεξάρτητα από τη βούληση του κληρονομούμενου, όταν δίνεται στον μελλοντικό κληρονόμο η δυνατότητα να παραιτηθεί από το δικαίωμά του ήδη κατά την κατάρτιση του συμφώνου συμβίωσης, δηλαδή πριν από τη γέννηση του δικαιώματος; Η δυνατότητα ή μη παραίτησης από τη νόμιμη μοίρα μετά τη γέννηση του δικαιώματος απασχολεί από παλιά τη νομολογία αλλά και τη θεωρία. Ο νομοθέτης επιχειρεί πλέον να τάμει το ζήτημα νομοθετικά και μάλιστα για τον χρόνο πριν από τη γέννηση του δικαιώματος. Το πώς θα επιδρούσε μια τέτοια νομοθετική ρύθμιση στον επιστημονικό διάλογο ως προς τη δυνατότητα παραίτησης από τη νόμιμη μοίρα σε όλες τις άλλες περιπτώσεις μένει να φανεί στο μέλλον. Ωστόσο, δεν είμαι βέβαιος κατά πόσο είναι χρήσιμη μια τόσο τολμηρή νομοθετική πρωτοβουλία που μόνο προβλήματα θα δημιουργήσει στο δόγμα του αστικού δικαίου. Ορθότερο μου φαίνεται να εξαιρεθούν οι διατάξεις περί νομίμου μοίρας από τη νομοθετική παραπομπή που επιχειρείται με το πρώτο εδάφιο του άρθρου 8 του νομοσχεδίου και να προβλεφθεί ρητώς ότι στον επιζώντα σύμβιο δεν απονέμεται δικαίωμα νόμιμης μοίρας. Η λύση αυτή είναι συνεπέστερη και προς τον θεσμό του συμφώνου συμβίωσης ως θεσμού ενδοτικού δικαίου αλλά και προς τον θεσμό της νόμιμης μοίρας ως θεσμού αναγκαστικού δικαίου. Εξάλλου, λαμβάνοντας υπόψη τη δυνατότητα που θα παρέχεται πλέον με το άρθρο 1 του νομοσχεδίου να συνάπτουν σύμφωνο συμβίωσης άτομα του ίδιου φύλου, αν δεν υπάρξει κατά την κατάρτιση του συμφώνου συμβίωσης παραίτηση από τη νόμιμη μοίρα κατ' άρθρο 8 εδ. β' του νομοσχεδίου, θα οδηγηθούμε στο παράδοξο μεταξύ των νόμιμων μεριδούχων κατά

την κληρονομήση ενός προσώπου να συγκαταλέγονται υποχρεωτικά οι κατιόντες, οι γονείς και ο/η συνδεδεμένος με σύμφωνο συμβίωσης ομόφυλος σύντροφος. Είναι άραγε ώριμη η ελληνική κοινωνία να υποδεχθεί τον ομόφυλο σύντροφο στον κύκλο των νόμιμων μεριδούχων και είναι αντίστοιχα ο θεσμός της νόμιμης μοίρας, που αποτελεί εκδήλωση της συνταγματικής προστασίας της οικογένειας, η οποία κατοχυρώνεται θεσμικά στο άρθρο 21 παρ. 1 του Συντάγματος, κατάλληλος και πρόσφορος για να προστατεύσει τα κληρονομικά δικαιώματα του ομόφυλου συμβίου; **Γεώργιος Γεωργιάδης**

Πρέπει να απαλειφθεί τελείως το δικαίωμα νόμιμης μοίρας των συντρόφων, γιατί αποτελεί αναγκαστική κληρονομική διαδοχή και δεν συνάδει με το χαρακτήρα του συμφώνου ως εκδήλωση της ιδιωτικής αυτονομίας. **Πάνος Νικολόπουλος**

«Κατά την κατάρτιση του συμφώνου το κάθε μέρος μπορεί να παραιτηθεί από το δικαίωμά του στη νόμιμη μοίρα.»

Με αυτή τη φράση, το νομοσχέδιο εισάγει μεταξύ των συντρόφων κληρονομικά δικαιώματα «α λα καρτ». Αν και θεωρητικά η πρόβλεψη αυτή αυξάνει την ελευθερία των συντρόφων να ρυθμίσουν τη ζωή τους και τη σχέση τους, δημιουργεί τον πολύ υπαρκτό κίνδυνο ένας σύντροφος να εξαναγκαστεί στη σύναψη συμφώνου αντί για γάμο ακριβώς για να παραιτηθεί από τα νόμιμα δικαιώματά του.

Θεωρώ περιττή και επιζήμια αυτή τη διατύπωση. Η πρώτη πρόταση και μόνο είναι επαρκής. **Ευαγγέλου Μιχαήλ**

ΑΡΘΡΟ 9

Να παραμείνει αυστηρά και αμετάκλητα το «τεκμαίρεται ότι έχει πατέρα τον άνδρα με τον οποίο η μητέρα κατάρτισε το σύμφωνο». Τα παιδιά δεν είναι αντικείμενα ή κατοικίδια. Πρέπει να διασφαλιστεί κατά το δυνατόν η ομαλή ψυχική τους υγεία ως ανθρώπων. **Γεώργιος**

Το σύμφωνο συμβίωσης οφείλει να παρέχει ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις στα συμβαλλόμενα μέρη, ανεξάρτητα από το φύλο. Η έμφυλη διατύπωση δημιουργεί σαφώς εικόνα διάκρισης και μεροληψίας, που δεν αρμόζει σε μία προσπάθεια ρύθμισης σχέσεων μεταξύ υπεύθυνων ενηλίκων και του κράτους. Θα ήταν χρήσιμο να επαναδιατυπωθεί η φράση «τεκμαίρεται ότι έχει πατέρα τον άνδρα με τον οποίο η μητέρα κατάρτισε το σύμφωνο» με μία πιο ουδέτερη διατύπωση (η πρόταση για τη χρήση της φράσης «τεκμαίρεται ότι έχει γονείς τα μέρη του συμφώνου» είναι μία πολύ καλή ιδέα). **Λεωνίδα Α**

Αλλαγή του Άρθρου, ούτως ώστε η φράση «τεκμαίρεται ότι έχει πατέρα τον άνδρα με τον οποίο η μητέρα κατάρτισε το σύμφωνο» να επαναδιατυπωθεί ως εξής: «τεκμαίρεται ότι έχει γονείς τα μέρη του συμφώνου». Η έμφυλη διατύπωση στο Άρθρο αυτό, εκτός του ότι προκαλεί δυσκολίες στην γονεϊκότητα για τα τρανς άτομα (πόσο μάλλον με δεδομένη την έλλειψη θεσμικής αναγνώρισης της ταυτότητας φύλου), αποκλείει την αναγνώριση τεκμηρίου γονεϊκότητας σε ομόφυλους/ες συντρόφους **Παναγιώτης Δαμάσκος**

Η λέξη πατρότητα να αντικατασταθεί από τη λέξη γονεϊκότητα. **Ανδρέας Ξερούδακης**

Η Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας θεωρεί πως η έμφυλη διατύπωση στο συγκεκριμένο Άρθρο που μιλά για «τεκμήριο πατρότητας» είναι προβληματική και αναχρονιστική.

Η αντικατάστασή της από μια μη έμφυλη έκφραση όπως το «τεκμήριο γονεϊκότητας» κρίνεται ως σαφής βελτίωση του Άρθρου προς την σωστή κατεύθυνση ισότητας και ισονομίας.

Η συγκεκριμένη διατύπωση όχι μόνο δημιουργεί προβλήματα στις ομόφυλες οικογένειες, αλλά και στην τρανς γονεϊκότητα. Αυτό αποκτά ιδιαίτερη σημασία με δεδομένη την πρόθεση της κυβέρνησης να προχωρήσει και στην θεσμική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου.

Για την Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας, Σάββας Κλεάνθους

Το Άρθρο 9 ορίζει το τεκμήριο πατρότητας. Ζητάμε αλλαγή του Άρθρου, ούτως ώστε η φράση «τεκμαίρεται ότι έχει πατέρα τον άνδρα με τον οποίο η μητέρα κατάρτισε το σύμφωνο» να επαναδιατυπωθεί ως εξής: «τεκμαίρεται ότι έχει γονείς τα μέρη του συμφώνου». Η έμφυλη διατύπωση στο Άρθρο αυτό, εκτός του ότι προκαλεί δυσκολίες στην γονεϊκότητα για τα τρανς άτομα (πόσο μάλλον με δεδομένη την έλλειψη θεσμικής αναγνώρισης της ταυτότητας φύλου), αποκλείει την αναγνώριση τεκμηρίου γονεϊκότητας σε ομόφυλους/ες συντρόφους. **ΒΑΣΙΛΗΣ**

Να αντικατασταθεί το «τεκμήριο πατρότητας» από «τεκμήριο γονεϊκότητας» ώστε «το τέκνο που γεννήθηκε κατά τη διάρκεια του συμφώνου συμβίωσης ή μέσα σε τριακόσιες ημέρες από τη λύση ή την ακύρωση του συμφώνου» να «τεκμαίρεται ότι έχει δεύτερο γονέα τον άνδρα με τον οποίο ή τη γυναίκα με την οποία η μητέρα του τέκνου κατάρτισε το σύμφωνο».

Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι

Η έμφυλη διατύπωση της διάταξης αν και γνωρίζουμε ότι δεν θα ρυθμιστεί με τον παρόντα νόμο το θέμα των παιδιών που έχουν ήδη γεννηθεί ή θα γεννηθούν στο μέλλον σε ομογονεϊκές οικογένειες, αντικρούει όλη την λογική του νομοσχεδίου να δημιουργήσει συνθήκες ισονομίας για όλους τους ανθρώπους. Το παρόν αποκλείει την αναγνώριση τεκμηρίου γονεϊκότητας σε ομόφυλους συντρόφους. Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι σε περίπτωση που συμβεί κάτι στο βιολογικό γονέα, το παιδί θα μείνει εκθετό καθώς δεν αναγνωρίζεται κανένα δικαίωμα γονεϊκότητας στη σύντροφο. Ελπίζουμε ότι θα γίνει σύντομα αλλαγή του οικογενειακού δικαίου και του νόμου για τις παιδοθεσίες έτσι που να κατοχυρώνει τα δικαιώματα των παιδιών των ομογονεϊκών οικογενειών. Όσοι υποκριτικά ενδιαφέρονται για το «καλό των παιδιών» να γνωρίζουν ότι καταπατούν το δικαίωμα των παιδιών να έχουν δύο γονείς που τα αγαπούν και τα φροντίζουν. Αυτό το νομικό κενό έχει σαν αποτέλεσμα να μην προστατεύονται επαρκώς τα δικαιώματα των παιδιών των ομογονεϊκών οικογενειών όπως ορίζονται με σαφήνεια στα άρθρα 8 και 9 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Παιδιών: http://www.unicef.org/magic/media/documents/CRC_greek_language_version.pdf

ΣΤΕΛΛΑ

Η έμφυλη διατύπωση, στο άρθρο αυτό, εισάγει μια διάκριση που δεν καλύπτει μια πραγματική ανάγκη, αφού ούτως ή άλλως τα ζευγάρια ατόμων διαφορετικού φύλου μπορούν να προβούν σε συμβολαιογραφική αναγνώριση των τέκνων τους εκτός γάμου. Ως εκ τούτου η πρόταση «τεκμαίρεται ότι έχει πατέρα τον άνδρα με τον οποίο η μητέρα κατάρτισε το σύμφωνο» θα πρέπει να αντικατασταθεί με το ορθότερο «τεκμαίρεται ότι έχει γονείς τα μέρη του συμφώνου» προκειμένου να αναγνωρίζει τεκμήριο γονεϊκότητας σε ζευγάρια ατόμων ίδιου φύλου. **Δαμιανός Αντωνίου**

Επιθυμούμε να μεταβληθεί η πρόταση «τεκμαίρεται ότι έχει πατέρα τον άνδρα με τον οποίο η μητέρα κατάρτισε το σύμφωνο» και να επαναδιατυπωθεί ως εξής: «τεκμαίρεται ότι έχει γονείς τα μέρη του συμφώνου». Με τον τρόπο αυτό, ανατρέπεται η έμφυλη διατύπωση αυτού του

άρθρου, η οποία αποκλείει την αναγνώριση τεκμηρίου γονεϊκότητας σε ομόφυλους συντρόφους. Για το λόγο αυτό, επιθυμούμε να αναδιατυπωθεί και ο ίδιος ο τίτλος του άρθρου. **Generation 2.0 RED**

Επαναλαμβάνουμε το σχόλιο που κάναμε στο άρθρο 3 και αφορά τη χρήση της λέξης «πατρότητα»: η λέξη «πατρότητα» να αλλάξει με τη λέξη γονεϊκότητα, που καλύπτει με ακρίβεια και σαφήνεια και τους δύο γονείς. Περαιτέρω, θεωρούμε ότι ακριβώς επειδή το σύμφωνο συμβίωσης ως νόμος έρχεται να καλύψει προβλήματα διάκρισης, η μη έμφυλη γλώσσα, δίνει ακόμη περισσότερο τη κατεύθυνση της κατάργησης των διακρίσεων, τόσο λόγω φύλου, όσο και λόγω ταυτότητας φύλου. Συνεπώς, εφόσον η λέξη γονεϊκότητα καλύπτει με απολύτως σαφή τρόπο και τους δύο γονείς, αυτή είναι η ορθή. Προσθέτουμε, τέλος, πως η διάκριση αυτή, εξαιρεί και διατηρεί τις διακρίσεις για τα διεμφυλικά πρόσωπα.

Επίσης θεωρούμε πως πρέπει να προστεθεί άρθρο για τα τέκνα που τυχόν έχουν αποκτηθεί ή και παιδοθετηθεί σε αλλοδαπή χώρα σε συνέχεια της πρότασής μας για το Άρθρο 2. Προτείνουμε την ακόλουθη διατύπωση:

«Τέκνα που τυχόν έχουν αποκτηθεί ή παιδοθετηθεί στην αλλοδαπή από πρόσωπα που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης σε άλλη χώρα που προβλέπεται από το δίκαιο του τόπου τέλεσής της, τεκμαίρεται αυτοδικαίως ότι έχουν γονείς τα δύο πρόσωπα, με τη καταχώρηση του σχετικού αποσπάσματος της αλλοδαπής στο αρμόδιο ληξιαρχείο όπως ορίστηκε στο Άρθρο 2».

Εκ μέρους του Σωματείου Υποστήριξης Διεμφυλικών (ΣΥΔ),
Μαρίνα Γαλανού.

Για όσους σχολιάζουν, παρακαλώ έχετε υπόψιν σας ότι ο νόμος μιλά για «τεκμήριο πατρότητας» επειδή για το νόμο μόνο η σχέση μητέρας-τέκνου θεωρείται βιολογική, ενώ η σχέση πατέρα-τέκνου θεωρείται πάντα νομική. Με άλλα λόγια, πατέρας είσαι άμα το δηλώσεις (και αυτή η σχέση δε θεωρείται αμετάκλητη σε αντίθεση με τη σχέση μητέρας-τέκνου). Παρόμοια ορολογία ισχύει και για τους γάμους, δεν είναι πρωτότυπα αυτού του νόμου. **Γραμμένης Κωνσταντίνος**

Το «τεκμήριο πατρότητας» έτσι όπως είναι διατυπωμένο το άρθρο, αφορά ΜΟΝΟ ζευγάρια διαφορετικού φύλου. Προτείνουμε την αντικατάσταση του τίτλου με το «τεκμήριο γονεϊκότητας» ούτως ώστε ο μη-βιολογικός γονέας στα ζευγάρια του ίδιου φύλου (που δεν φαίνεται πουθενά να έχει σχέση με το παιδί) να αποκτά μια κάποια θεσμοθετημένη υπευθυνότητα και δέσμευση στην από κοινού ανατροφή του παιδιού και στην αντιμετώπιση των θεμάτων που αφορούν το παιδί στο σχολείο, το σύστημα υγείας, την καθημερινότητα κλπ.

Σκεφτείτε, ως προς τα ανωτέρω, και την περίπτωση όπου κάτι συμβεί στον βιολογικό γονέα. Η μερίμνα του παιδιού, σε μια τέτοια περίπτωση, ανατίθεται στην οικογένεια του βιολογικού γονέα και ο μη-βιολογικός δεν έχει κανένα απολύτως δικαίωμα να αναλάβει το παιδί που μέχρι τότε μεγάλωνε.

Εν κατακλείδι, το «τεκμήριο πατρότητας» εισάγει αρνητική διάκριση εφόσον αναγνωρίζεται ως προνόμιο των ετερόφυλων ζευγαριών, τα οποία μπορούν και τους δίδεται η δυνατότητα να αναγνωρίσουν ένα παιδί με άλλους νομικούς τρόπους.

Πετροπούλου
Αντιπρόεδρος
Οικογένειες Ουράνιο Τόξο

Ειρήνη

«το τέκνο...τεκμαίρεται ότι έχει πατέρα τον άνδρα με τον οποίο η μητέρα κατάρτισε το σύμφωνο»

Η έμφυλη διατύπωση της διάταξης αποκλείει την αναγνώριση τεκμηρίου γονεϊκότητας σε ομόφυλους συντρόφους. Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι σε περίπτωση που συμβεί κάτι στη βιολογική μητέρα και ο βιολογικός πατέρας είναι άγνωστος, το παιδί θα μείνει έκθετο καθώς δεν αναγνωρίζεται κανένα δικαίωμα γονεϊκότητας στη σύντροφο της εκλιπούσας. Το άρθρο δεν κατοχυρώνει τα δικαιώματα των παιδιών που γεννήθηκαν σε μία τέτοια σχέση.

Επιπλέον το νομοσχέδιο δεν επεκτείνει στους συμβιούντες τις διατάξεις περί υιοθεσίας του βιολογικού τέκνου ενός από τους δύο συντρόφους ή τρίτου παιδιού από κοινού που ισχύουν στο οικογενειακό δίκαιο για τα παντρεμένα ζευγάρια. Πέρα από το γεγονός ότι η διαφορετική αντιμετώπιση συνιστά διάκριση, η μη παροχή δυνατότητας να αποκτήσει ο ένας σύντροφος γονεϊκά δικαιώματα στο βιολογικό ή θετό τέκνο του άλλου συντρόφου έχει σαν αποτέλεσμα να μην προστατεύονται επαρκώς τα δικαιώματα των παιδιών αυτών, σε ευθεία αντίθεση με τα άρθρα 8 και 9 της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Παιδιών:

http://www.unicef.org/magic/media/documents/CRC_greek_language_version.pdf

Ευαγγέλου Μιχαήλ

Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της Ελληνικής Δημοκρατίας στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, κατά την εκδίκαση των προσφυγών Βαλλιανάτου κ.α. κατά Ελλάδας, το σύμφωνο συμβίωσης θεσπίστηκε μόνο για ετερόφυλα ζευγάρια επειδή η μόνη ex lege νόμιμη συνέπεια που προέβλεπε ήταν αυτή του τεκμηρίου πατρότητας. Με αυτό το επιχείρημα, η Ελλάδα επιχείρησε να πείσει το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο ότι δεν παραβίαζε το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ, επειδή ο θεσμός που είχε καθιερώσει αφορούσε εξ ορισμού – τάχα – ετερόφυλα ζευγάρια, αφού τα ομόφυλα δεν μπορούν να αποκτήσουν δικά τους βιολογικά παιδιά. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο απάντησε στην συγκεκριμένη ένσταση ως εξής:

“89. Στο σημείο αυτό, το Δικαστήριο σημειώνει πρώτα ότι τα επιχειρήματα της Κυβέρνησης εστιάζουν στην κατάσταση των ετερόφυλων ζευγαριών με παιδιά, χωρίς να δικαιολογούν τις διαφορές στην μεταχείριση που απορρέουν από την επίμαχη νομοθεσία μεταξύ των ομόφυλων ζευγαριών και των ετερόφυλων ζευγαριών που δεν είναι γονείς. Δεύτερον, το Δικαστήριο δεν έχει πειστεί από τα επιχειρήματα της Κυβέρνησης ότι με τον Ν.3719/2008 εξυπηρετούνται οι στόχοι στους οποίους αναφέρεται, με την εξαίρεση των ομόφυλων ζευγαριών από το πεδίο εφαρμογής του. Δεν θα ήταν αδύνατο για τον νομοθέτη να περιλάβει κάποιες διατάξεις που αφορούν ειδικώς τα παιδιά εκτός γάμου, ενώ ταυτόχρονα να προβλέψει την επέκταση της γενικής δυνατότητας θέσπισης συμφώνου συμβίωσης στα ομόφυλα ζευγάρια. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η αιτιολογική έκθεση της επίμαχης νομοθεσίας δεν παρέχει εξηγήσεις για την απόφαση του νομοθέτη να περιορίσει το σύμφωνο συμβίωσης στα ετερόφυλα ζευγάρια (βλ. ανωτ. παρ. 10). Περαιτέρω, σημειώνει ότι η Εθνική Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έκρινε ότι το νομοσχέδιο εισάγει αρνητική διάκριση, καθώς δεν εφαρμόζεται σε ομόφυλα ζευγάρια (βλ. παρ. 23-24 ανωτ.) και ότι το Επιστημονικό Συμβούλιο της Βουλής ακολούθησε όμοια θέση (βλ. παρ. 13 ανωτ.)

90. Τέλος, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι κατά το Ελληνικό δίκαιο, όπως η ίδια η Κυβέρνηση εκθέτει (βλ. ανωτ. παρ. 64), τα ετερόφυλα ζευγάρια, αναντίστοιχα προς τα ομόφυλα, μπορούσαν να έχουν νομική αναγνώριση της σχέσης τους ακόμη και πριν την θέση σε ισχύ του Ν.3719/2008, είτε σε πλήρη βάση, με τον θεσμό του γάμου ή με έναν πιο περιορισμένο τύπο, κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα που διέπουν τις ελεύθερες ενώσεις. Συνεπώς, τα ομόφυλα ζευγάρια έχουν ένα ιδιαίτερο συμφέρον να μπορούν να συνάψουν αστική ένωση, εάν τους δινόταν η δυνατότητα, αφού, αντίθετα με τα ετερόφυλα ζευγάρια, θα ήταν η μοναδική βάση στο Ελληνικό δίκαιο για την νομική αναγνώριση των σχέσεών τους.

Οι παραπάνω νομικές σκέψεις του ΕΔΔΑ συντείνουν στο ότι η αναγνώριση του “τεκμηρίου πατρότητας” ως ένα προνόμιο των ετερόφυλων ζευγαριών εισάγει μια διάκριση που δεν καλύπτει μια πραγματική ανάγκη, αφού ούτως ή άλλως τα ετερόφυλα ζευγάρια μπορούν να προβούν σε συμβολαιογραφική αναγνώριση των τέκνων τους εκτός γάμου. Αυτό σημαίνει ότι το “τεκμήριο πατρότητας” θα πρέπει να αντικατασταθεί από ένα “τεκμήριο γονεϊκότητας”, έτσι ώστε εάν γεννήσει μία γυναίκα που βρίσκεται σε σύμφωνο συμβίωσης με μία άλλη

γυναίκα, η σύντροφός της να έχει γονεϊκά δικαιώματα, ακριβώς λόγω του συμφώνου συμβίωσης.

Βασίλης Σωτηρόπουλος

ΑΡΘΡΟ 10

ΓΙΑΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΥΠΑΡΧΕΙ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΩΝΥΜΟΥ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΑΠ' ΟΤΙ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΝΤΟΣ ΓΑΜΟΥ ; ΑΝ ΑΛΛΑΞΕΙ ΚΑΤΙ ΠΡΕΠΕΙ Ν' ΑΛΛΑΞΕΙ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΥΟ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΠΟ ΚΟΙΝΟΥ.

ΞΑΝΑ, ΕΙΣΑΓΟΝΤΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΓΟΝΕΩ ΜΕ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΟ MARITAL STATUS -ΤΟ ΕΑΝ ΕΙΝΑΙ ΠΑΝΤΡΕΜΕΝΟΙ, ΚΑΙ ΑΥΤΟ ΠΙΘΑΝΩΣ ΝΑ ΓΙΝΕΤΑΙ ΛΟΓΩ ΠΡΟΧΕΙΡΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΟΧΙ ΜΕ ΠΡΟΘΕΣΗ. **Ιωάννης**

Παπαρηγόπουλος

Η ρύθμιση για το επώνυμο των τέκνων είναι όμοια με την ήδη υφιστάμενη του άρθρου 9 του ν. 3719/2008, με μία μόνο προσθήκη: Ο νομοθέτης κρίνει σκόπιμο να ρυθμίσει τη σειρά των επωνύμων για την περίπτωση που οι γονείς παραλείψουν τη σχετική δήλωση και το τέκνο έχει σύνθετο επώνυμο αποτελούμενο από το επώνυμο και των δύο γονέων του, ορίζοντας πως πρώτο θα τίθεται το επώνυμο με αρχικό που προηγείται στο αλφάβητο. Κατά τη γνώμη μου πρόκειται για περίπτωση υπερρύθμισης εκ μέρους του νομοθέτη και μάλιστα με την εισαγωγή κριτηρίων (τη σειρά των γραμμάτων της αλφαβήτου) που διεκδικούν μεν δάφνες ίσης μεταχείρισης των δύο φύλων αλλά δεν απαντώνται πουθενά αλλού στο δίκαιο. Εξάλλου η επιλογή διπλού επωνύμου δεν γνώρισε μεγάλη απήχηση στην ελληνική κοινωνία, καθώς δεν υπάρχει παράδοση σύνθετων επωνύμων όπως απαντάται για παράδειγμα στις λατινογενείς χώρες. Θεωρώ λοιπόν τη ρύθμιση του άρθρου 1505 § 3 του Αστικού Κώδικα περί λήψης του επωνύμου του πατέρα, αν παραλειφθεί η δήλωση, επιτυχέστερη και τις αιτιάσεις περί αντίθεσης αυτής στο Σύνταγμα υπερβολικές. **Γεώργιος Γεωργιάδης**

Να αντικατασταθεί η λέξη “γονείς”, “γονέων” με τη λέξη “μέρη του συμφώνου συμβίωσης” και “μερών του συμφώνου συμβίωσης”. Με αυτό τον τρόπο δηλώνεται η σχέση μεταξύ του τέκνου που γενιέται εντός του συμφώνου συμβίωσης και του μέρους του συμφώνου συμβίωσης, το οποίο δεν έτεκε το τέκνο. **ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΑΤΖΗΤΡΥΦΩΝ**

Η διατύπωση του άρθρου επιτρέπει την αναλογική εφαρμογή των διατάξεων για την από κοινού υιοθεσία, όπως το άρθρο 1545 ΑΚ: “δεν επιτρέπεται να υιοθετηθεί το ίδιο πρόσωπο ταυτόχρονα από περισσότερους εκτός αν αυτοί είναι σύζυγοι”. Αυτό σημαίνει ότι πλέον τα ζευγάρια που συνάπτουν σύμφωνο συμβίωσης θα μπορούν να υιοθετούν από κοινού ή να υιοθετεί ο ένας το βιολογικό τέκνο του άλλου. Επειδή όμως η τεκνοθεσία (ορθότερος όρος) δεν πρέπει να συνάγεται από την απλή αναλογική εφαρμογή διατάξεων, καλό θα ήταν να διατυπωθεί ρητά αυτό που ούτως ή άλλως κατοχυρώνεται με το άρθρο 12. Σε περίπτωση εξάλλου που αφαιρεθεί η δυνατότητα αυτή στη βάση ότι ο νομοθέτης θέλει να αποκλείσει τα ομόφυλα ζεύγη από την τεκνοθεσία λόγω του σεξουαλικού τους προσανατολισμού, θα σημειωθεί άλλη μια παραβίαση του άρθρου 14 σε συνδυασμό με το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ όπως ήδη έχει κρίνει το ΕΔΔΑ με την απόφαση Ε.Β. κατά Γαλλίας (βλ. εδώ: <http://elawyer.blogspot.gr/2008/03/h.html>).

Ως προς την εφαρμογή των ιδίων κοινωνικοασφαλιστικών δικαιωμάτων, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η απόφαση Maruko του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (νυν Δ.Ε.Ε.) που διαπίστωσε παραβίαση της ίσης μεταχείρισης από την Γερμανία λόγω μη αναγνώρισης ιδίων δικαιωμάτων σε ομόφυλα ζευγάρια σε σχέση με τα ετερόφυλα. Αυτό δεν μπορεί να εξαρτάται από έκδοση προεδρικού διατάγματος, αλλά πρέπει να ισχύει από την πρώτη στιγμή

Δεν υπάρχει κανένας λόγος για ειδική και διαφορετική ρύθμιση του επωνύμου των τέκνων, με όρο στο ίδιο το σύμφωνο συμβίωσης ή μεταγενέστερο συμβολαιογραφικό έγγραφο. Αρκεί κι εδώ η αναλογική εφαρμογή των τέκνων γεννημένων σε γάμο **Βασίλης Σωτηρόπουλος**

ΑΡΘΡΟ 11

Ο νόμος έχει προβλέψει γονική μέριμνα μόνο στην περίπτωση γέννησης τέκνου κατά τη διάρκεια συμφώνου συμβίωσης θα πρέπει να προβλεφθεί και η περίπτωση τεκνοθεσίας καθώς και να επεκτείνεται και στα ομόφυλα ζευγάρια που θα αναγνωρίζονται νομικά ως κηδεμόνες των παιδιών και οι δύο γονείς

Παναγιώτης Δαμάσκος

Η Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας θεωρεί ελλιπή την πρόβλεψη του συγκεκριμένου Άρθρου.

Ζητάμε την επέκταση του Άρθρου και στα παιδιά που αποκτήθηκαν μέσω υιοθεσίας. Αναγνωρίζουμε πως η επέκταση του Άρθρου στα παιδιά αυτά απαιτεί αλλαγές στο Αστικό Κώδικα. Ζητάμε οι αλλαγές αυτές να προβλεφθούν με το σχέδιο νόμου.

Για την Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας, Σάββας Κλεάνθους

Το παρόν άρθρο θα μπορούσε να μην μεταφέρει στο μέλλον την περίπτωση της παιδοθεσίας του/των βιολογικού/ων παιδιού/ων του/της συντρόφου από τον/την σύντροφο. Τα παιδιά των ομογονεϊκών οικογενειών στερούνται βασικά δικαιώματα και σε περίπτωση θανάτου του βιολογικού γονέα κανένας δεν ξέρει που θα καταλήξουν. Θα μπορούσε να λύσει το θέμα της κοινής γονικής μέριμνας για παιδιά που έτσι κι αλλιώς μεγαλώνουν σε ομογονεϊκές οικογένειες και να άρει τις αδικίες που υφίστανται. **ΣΤΕΛΛΑ**

Ποιά γονική μέριμνα ; ποιά επιμέλεια; ποιο άρθρο 1513 ;

Δεν εφαρμόζεται από τα Δικαστήρια το άρθρο 1513 γιατί αυτά αντί να «ρυθμίζουν τη γονική μέριμνα» αφαιρούν την επιμέλεια όταν οι παντρεμένοι γονείς δεν ζουν μαζί.

Και όμως, σε όλα τα πρόσφατα διεθνή συμβατικά κείμενα αντικαταστάθηκε η γονική μέριμνα με τις γονικές ευθύνες – parental responsibilities που περιλαμβάνουν τα πάντα (μέριμνα + επιμέλεια + φροντίδα).

Και οι γονικές ευθύνες όπως και η ανατροφή του τέκνου είναι κοινή και καθήκον και των δύο γονιών είτε είναι παντρεμένοι είτε όχι είτε ζουν μαζί είτε όχι. Όρα <http://www.synepimelia.gr>

Όταν οι γονείς δεν ζουν μαζί τότε προκρίνεται νομικά η ΚΟΙΝΗ ΑΝΑΤΡΟΦΗ και η ΕΝΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑ του τέκνου (Ψήφισμα Συμβουλίου της Ευρώπης 2079/2015).

Κατ' εφαρμογή υπερνομοθετικών κανόνων δικαίου η ΚΟΙΝΗ ΑΝΑΤΡΟΦΗ ισχύει για τους φυσικούς γονείς είτε αυτοί ζουν μαζί (σε σύμφωνο ή γάμο) είτε χωριστά.

Για την υιοθεσία το κάθε Κράτος θέτει τους δικούς τους εσωτερικούς κανόνες και αυτό το ζήτημα πρέπει ν' απασχολήσει τον νομοθέτη.

Για να μην έρχεται σε αντίθεση με το διεθνές δίκαιο προστασίας δικαιωμάτων του παιδιού που είναι Συνταγματικό Δίκαιο της Ε.Ε. μέσω της συθήκης της Λισαβόνας, πρέπει :

- α) ... να χρησιμοποιηθεί ο όρος ΓΟΝΙΚΕΣ ΕΥΘΥΝΕΣ
 β) να παραμένουν αυτές κοινές σε κάθε περίπτωση, ακόμα και μετά τη λήξη του συμφώνου,
 γ) να επανεξεταστεί το άρθρο 1513 και 1515. **Ιωάννης Παπαρηγόπουλος**

Στη διάταξη αυτή θα πρέπει να προστεθεί και το εξής εδάφιο: «Ως προς την υιοθεσία τέκνου κατά τη διάρκεια ισχύος του συμφώνου συμβίωσης, έχει ανάλογη εφαρμογή η διάταξη του άρθρου 1545 του ΑΚ».

Οι λόγοι είναι οι εξής :
 Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 1545 ΑΚ, δεν επιτρέπεται να υιοθετηθεί το ίδιο πρόσωπο ταυτόχρονα από περισσότερους, εκτός αν αυτοί είναι σύζυγοι. Επίσης δεν επιτρέπεται η υιοθεσία προσώπου που είναι ήδη υιοθετημένο από άλλον, όσο διαρκεί η υιοθεσία, εκτός αν πρόκειται για διαδοχική υιοθεσία του ίδιου προσώπου και από το σύζυγο αυτού που υιοθέτησε πρώτος».

Η διάταξη αυτή του ΑΚ αφορά την υιοθεσία από περισσότερους που κατά το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο επιτρέπεται μόνο εφόσον αυτοί είναι σύζυγοι και υποβάλουν από κοινού αίτηση για υιοθεσία (από κοινού υιοθεσία – joint adoption) ή όταν ο ένας σύζυγος υιοθετεί το τέκνο του άλλου συζύγου (διαδοχική υιοθεσία – second parent adoption). Η (αναθεωρημένη) Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την υιοθεσία παιδιών, η οποία άνοιξε προς υπογραφή στις 27 Νοεμβρίου 2008, τέθηκε σε ισχύ την 1η Σεπτεμβρίου 2011. Επικυρώθηκε από επτά Κράτη: Δανία, Ισπανία, Κάτω Χώρες, Νορβηγία, Ουκρανία, Ρουμανία και Φινλανδία.

Στο προοίμιο του εν λόγω κειμένου, αναφέρεται ότι ορισμένες διατάξεις της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την υιοθεσία παιδιών του 1967 αναθεωρήθηκαν, κυρίως διότι ήταν πια ξεπερασμένες και ασύμβατες με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Τα σχετικά χωρία της Σύμβασης του 2008 αναφέρουν τα εξής:

Άρθρο 4 – Έγκριση της υιοθεσίας
 « 1. Η αρμόδια αρχή δεν εγκρίνει την υιοθεσία παρά μόνον εάν είναι πεπεισμένη ότι η υιοθεσία είναι σύμφωνη με το ανώτερο συμφέρον του παιδιού.
 3. Σε κάθε περίπτωση, η αρμόδια αρχή μεριμνά ιδιαίτερος προκειμένου η υιοθεσία να προσφέρει στο παιδί μια σταθερή και αρμονική εστία.»

Άρθρο 7 – Προϋποθέσεις της υιοθεσίας
 « 1. Η νομοθεσία επιτρέπει την υιοθεσία ενός παιδιού:
 α. από δύο πρόσωπα του αντίθετου φύλου
 i. που βρίσκονται σε έγγαμη σχέση μεταξύ τους ή,
 ii. που έχουν συνάψει καταχωρισμένη συμβίωση, εφόσον ο συγκεκριμένος θεσμός υφίσταται
 β. από ένα μόνο πρόσωπο.

2. Τα Κράτη έχουν τη δυνατότητα να επεκτείνουν το πεδίο ισχύος της παρούσας Σύμβασης στα έγγαμα ομόφυλα ζευγάρια ή στα ομόφυλα ζευγάρια που έχουν συνάψει μεταξύ τους καταχωρισμένη συμβίωση. Έχουν επίσης τη δυνατότητα να επεκτείνουν την ισχύ της παρούσας Σύμβασης στα ετερόφυλα και ομόφυλα ζευγάρια που ζουν μαζί στο πλαίσιο μιας σταθερής σχέσης»

Άρθρο 11 – Αποτελέσματα της υιοθεσίας
 « 1. Με την υιοθεσία, το παιδί καθίσταται πλήρες μέλος της οικογένειας του υιοθετούντος ή των υιοθετούντων, και έχει, απέναντι σε αυτόν ή αυτούς και στην οικογένειά τους, τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις με ένα παιδί του υιοθετούντος ή των υιοθετούντων του οποίου η συγγενική σχέση είναι νομικά εδραιωμένη. Ο υιοθετών ή οι υιοθετούντες αναλαμβάνουν τη γονική ευθύνη έναντι του παιδιού. Η υιοθεσία θέτει τέλος στον υφιστάμενο νομικό δεσμό μεταξύ του παιδιού και του πατέρα, της μητέρας και της οικογένειας απ' όπου προέρχεται. 2. Ωστόσο, ο σύζυγος, ο καταχωρισμένος σύντροφος ή ο σύντροφος του υιοθετούντος διατηρεί τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του απέναντι στο θετό παιδί εάν είναι δικό του, εκτός εάν απαιτείται διαφορετικά από τη νομοθεσία.

Η Σύσταση CM/Rec(2010)5 της Επιτροπής Υπουργών, που εγκρίθηκε στις 31 Μαρτίου 2010, προς τα Κράτη μέλη σχετικά με μέτρα για την καταπολέμηση των διακρίσεων που

βασίζονται στον σεξουαλικό προσανατολισμό ή την ταυτότητα του φύλου, αφορά ένα ευρύ φάσμα τομέων στους οποίους οι γυναίκες και άνδρες ομοφυλόφιλοι, οι αμφιφυλόφιλοι και οι διαφυλικοί ενδέχεται να έρθουν αντιμέτωποι με διακρίσεις. Σε ό,τι αφορά το «δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής», η σύσταση αναφέρει τα εξής: «23. Εφόσον η εθνική νομοθεσία παρέχει δικαιώματα και υποχρεώσεις στα άγαμα ζευγάρια, τα Κράτη μέλη οφείλουν να εγγυώνται την εφαρμογή της χωρίς καμία διάκριση προς τα ζευγάρια του ίδιου φύλου και τα ζευγάρια αντίθετου φύλου, όσον αφορά και τις συνταξιοδοτικές παροχές προς τον επιζώντα ύστερα από τον θάνατο ενός μέλους του ζευγαριού και τα δικαιώματα μισθώσεων. 24. Εφόσον η εθνική νομοθεσία αναγνωρίζει την καταχωρισμένη συμβίωση μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου, τα Κράτη μέλη οφείλουν να μεριμνούν προκειμένου το νομικό τους καθεστώς, καθώς και τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις τους, να είναι ισότιμα με αυτά των ετερόφυλων ζευγαριών σε ανάλογη κατάσταση. 25. Εφόσον η εθνική νομοθεσία δεν αναγνωρίζει ούτε παραχωρεί δικαιώματα ή υποχρεώσεις στην καταχωρισμένη συμβίωση μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου και στα άγαμα ζευγάρια, τα Κράτη μέλη καλούνται να μελετήσουν την πιθανότητα να παρέχονται στα ζευγάρια του ίδιου φύλου χωρίς καμία διάκριση, ούτε και έναντι των ζευγαριών αντίθετου φύλου, τα νομικά ή άλλα μέσα που απαιτούνται προκειμένου να ανταποκρίνονται στα πρακτικά προβλήματα που συνδέονται με την κοινωνική πραγματικότητα στην οποία ζουν. (...)

Με δεδομένο το γεγονός ότι το ανώτερο συμφέρον του παιδιού θα πρέπει να είναι η πρώτη προτεραιότητα στις αποφάσεις που αφορούν την υιοθεσία ενός παιδιού, τα Κράτη μέλη των οποίων η εθνική νομοθεσία επιτρέπει σε άγαμα και χωρίς σύντροφο άτομα να υιοθετούν παιδιά, οφείλουν να εγγυώνται την εφαρμογή της άνευ διακρίσεων βάσει του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας του φύλου». Πρόσφατη μελέτη του Επιτρόπου για τα ανθρώπινα δικαιώματα του Συμβουλίου της Ευρώπης, που επιγράφεται «Η διάκριση με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα του φύλου στην Ευρώπη» (εκδόσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης, Ιούνιος 2011) περιλαμβάνει τα ακόλουθα χωρία: «Τρεις δυνατότητες προσφέρονται στα άτομα LGBT [γυναίκες και άνδρες ομοφυλόφιλους, αμφιφυλόφιλους ή διαφυλικούς] που επιθυμούν να υιοθετήσουν παιδί. Πρώτον, μια ομοφυλόφιλη γυναίκα ή ένας ομοφυλόφιλος άνδρας χωρίς σύντροφο, μπορεί να καταθέσει αίτημα για να γίνει θετός γονέας (υιοθεσία από άτομο χωρίς σύντροφο). Δεύτερη δυνατότητα, ένα άτομο μπορεί να υιοθετήσει τα βιολογικά ή θετά παιδιά του/της συντρόφου του του ίδιου φύλου, χωρίς ο πρώτος γονέας να εκπέσει από τα νόμιμα δικαιώματά του. Η διαδικασία αυτή, που ονομάζεται «υιοθεσία από τον δεύτερο γονέα», δίνει στο παιδί δύο νόμιμους εκπροσώπους. Η υιοθεσία από τον δεύτερο γονέα προστατεύει επίσης τους γονείς, καθώς προσφέρει και στους δύο το καθεστώς του αναγνωρισμένου από τον νόμο γονέα. Σε περίπτωση μη υιοθεσίας από τον δεύτερο γονέα, το παιδί και ο μη βιολογικός γονέας στερούνται ορισμένα δικαιώματα εάν ο βιολογικός γονέας πεθάνει ή σε περίπτωση διαζυγίου, διάστασης ή άλλων συνθηκών οι οποίες να εμποδίζουν τον γονέα να ασκήσει τις γονικές του ευθύνες. Το παιδί επίσης, σε αυτή την περίπτωση, δεν έχει το δικαίωμα να κληρονομήσει τον μη βιολογικό γονέα. Εξάλλου, σε πρακτικό επίπεδο, το δικαίωμα της γονικής άδειας αποκλείεται σε περίπτωση μη υιοθεσίας από τον δεύτερο γονέα, γεγονός που μπορεί να προκαλέσει οικονομική ζημία στις οικογένειες LGBT. Η τρίτη δυνατή διαδικασία, είναι η από κοινού υιοθεσία ενός παιδιού από ζευγάρι του ίδιου φύλου. Στην απόφαση του ΕΔΔΑ X and others κατά Αυστρίας (Προσφυγή no 19010/07) της 19ης Φεβρουαρίου 2013, η Αυστρία καταδικάστηκε από το ΕΔΔΑ διότι η απαγόρευση στη νομοθεσία της της υιοθεσίας από ομόφυλα ζευγάρια, ενώ η υιοθεσία επιτρεπόταν στα ετερόφυλα, συνιστούσε παράνομη διάκριση κατά το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 14 και 8 της ΕΣΔΑ και η χώρα αυτή αναγκάστηκε να τροποποιήσει τη νομοθεσία της για την άρση της διάκρισης. Συμπερασματικά, η εισαγωγή στη διάταξη του άρθρου 14 «Τροποποίηση των διατάξεων του Αστικού Κώδικα» της φράσης «Η διάταξη του άρθρου 1545 του ΑΚ εφαρμόζεται ανάλογα και ως προς τα άτομα που συνάπτουν σύμφωνο συμβίωσης» θα επιλύσει τυχόν αμφισβητήσεις

ως προς το αν στην έννοια του όρου «σύζυγοι» υπάγονται και τα άτομα που έχουν συνάψει σύμφωνα συμβίωσης, θα επεκτείνεται το δικαίωμα υιοθεσίας και στα ζευγάρια (ομόφυλα ή ετερόφυλα) που επιθυμούν να υιοθετήσουν, θα επιλύσει τα προβλήματα που ήδη παρουσιάζονται στα ζευγάρια που συνάπτουν σύμφωνα συμβίωσης (βλ. παραπάνω «σε περίπτωση μη υιοθεσίας από τον δεύτερο γονέα, το παιδί και ο μη βιολογικός γονέας στερούνται ορισμένα δικαιώματα εάν ο βιολογικός γονέας πεθάνει ή σε περίπτωση διαζυγίου, διάστασης ή άλλων συνθηκών οι οποίες να εμποδίζουν τον γονέα να ασκήσει τις γονικές του ευθύνες. Το παιδί επίσης, σε αυτή την περίπτωση, δεν έχει το δικαίωμα να κληρονομήσει τον μη βιολογικό γονέα κλπ.), θα είναι σύμφωνη τόσο με τη νομολογία του ΕΔΔΑ (X and others vs Austria), με την Σύσταση CM/Rec(2010)5 της Επιτροπής Υπουργών, που εγκρίθηκε στις 31 Μαρτίου 2010 αλλά και την (αναθεωρημένη) Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την υιοθεσία παιδιών, η οποία άνοιξε προς υπογραφή στις 27 Νοεμβρίου 2008 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Σεπτεμβρίου 2011.

Γρηγόριος Γιάκας μέλος Ν.Σ.Κ.

Θεωρώ ότι με το παρόν νομοσχέδιο μένουν ακάλυπτες πολλές οικογένειες ομοφύλων που μεγαλώνουν παιδιά στη σημερινή εποχή. Το ελάχιστο που θα μπορούσε να γίνει θα ήταν να επιτραπεί η υιοθεσία παιδιού που έχει για γονέα ένα από τα άτομα που συνήψαν σύμφωνα συμβίωσης, από το άλλο άτομο που συνήψε το σύμφωνο. Φανταστείτε σε τι θέση θα έρθει ένα παιδί που χάνει τον ένα από τους δύο γονείς του και ο δεύτερος άνθρωπος που μέχρι εκείνη τη στιγμή το παιδί θεωρούσε γονέα του να μην έχει για το κράτος καμία σχέση με το παιδί. Είναι ένας φόβος που αντιμετωπίζουν ήδη αρκετές οικογένειες στη χώρα.

Γραμμενίδης Κωνσταντίνος

Να αντικατασταθεί η φράση “γονική μέριμνα” με τη λέξη “μέριμνα τέκνου” ή «κηδεμονία τέκνου».

Με αυτό τον τρόπο δηλώνεται η σχέση μεταξύ του τέκνου που γεννιέται εντός του συμφώνου συμβίωσης και του μέρους του συμφώνου συμβίωσης, το οποίο δεν έτεκε το τέκνο. Να αντικατασταθεί η λέξη “γονείς”, με τη λέξη “μέρη του συμφώνου συμβίωσης” ή «κηδεμόνες». Με αυτό τον τρόπο δηλώνεται η σχέση μεταξύ του τέκνου που γεννιέται εντός του συμφώνου συμβίωσης και του μέρους του συμφώνου συμβίωσης, το οποίο δεν έτεκε το τέκνο. **ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΧΑΤΖΗΤΡΥΦΩΝ**

Έτσι όπως είναι διατυπωμένο το άρθρο, η από κοινού ασκούμενη γονική μέριμνα αφορά το παιδί που γεννήθηκε κατά τη διάρκεια του συμφώνου συμβίωσης. Ωστόσο, δεν προβλέπεται τίποτα για τα ζευγάρια του ίδιου φύλου που ήδη έχουν αποκτήσει παιδί και εκλαμβάνονται ως μονογονεϊκές οικογένειες με τον μη-βιολογικό γονέα να μην υπάρχει από νομικής πλευράς. Θεωρούμε απαραίτητη μια διαφορετική διατύπωση ώστε να είναι εφικτό ο ένας γονέας να παιδοθετηθεί (υιοθετηθεί κατά την ευρεία ορολογία) το παιδί του άλλου, το λεγόμενο step adoption. **Ειρήνη Πετροπούλου**

ΑΡΘΡΟ 12

Προτείνεται η αναδιατύπωση του άρθρου ως εξής: «Ανάλογη εφαρμογή. 1. Διατάξεις δημοσιοϋπαλληλικού, εργατικού, ασφαλιστικού και συνταξιοδοτικού δικαίου, που αναφέρονται σε συζύγους, εφαρμόζονται αναλόγως και στα πρόσωπα που έχουν συνάψει σύμφωνα ελεύθερης συμβίωσης. 2. Όπου σε οποιοδήποτε άλλο νόμο γίνεται λόγος για συζύγους, οι σχετικές διατάξεις ισχύουν αναλόγως και στα πρόσωπα που έχουν συνάψει σύμφωνα ελεύθερης συμβίωσης, εφόσον δεν υπάρχει ειδική ρύθμιση στο νόμο αυτό ή δεν αντίκειται στις διατάξεις του.» [Έτσι ήταν διατυπωμένο το άρθρο 13 του σχεδίου του ν.3719/2008, το οποίο τελικά δεν είχε συμπεριληφθεί στο κείμενο του νόμου εκείνου, με αποτέλεσμα στενόκαρδες ερμηνευτικές προσεγγίσεις, λ.χ. του άρθρου 33 του Α.Ν. 1846/1951 ("Θεσμικός περί ΙΚΑ Νόμος") ως προς τα πρόσωπα που θεωρούνται "μέλη οικογένειας". Μία σαφής διατύπωση για την ανάλογη

(κατά παραπομπή νόμου) και άμεση -χωρίς την προϋπόθεση έκδοσης π.δ.- εφαρμογή όλων των διατάξεων που αναφέρονται σε "συζύγους" και στα συμβαλλόμενα με το σύμφωνο πρόσωπα θα ήταν συνεπέστερη προς το πνεύμα του προτεινόμενου νόμου]. **Παντελής Ραβδός**

Είναι απαραίτητο να νομοθετηθεί ξεκάθαρα και με σαφήνεια η πλήρης κάλυψη του ασφαλιστικού και του συνταξιοδοτικού δικαιώματος για τα ομόφυλα ζευγάρια. Η όποια αναβολή μπορεί να επιφέρει περιπλοκές και ακόμη μεγαλύτερη αναβολή σε ένα δικαίωμα που θα έπρεπε προπολού να είχε θεσπιστεί. **ΔΗΜΗΤΡΗΣ**

Θεωρούμε πολύ σημαντικό το ότι υπήρξε μια συνολική αναθεώρηση του συμφώνου συμβίωσης με αναγνώριση περισσότερων δικαιωμάτων και όχι μια απλή διεύρυνση του υπάρχοντος, ανεπαρκούς συμφώνου συμβίωσης. Θα πρέπει όμως να τονίσουμε και να υπενθύμισουμε ότι Σύμφωνα με το τωρινό νομοσχέδιο, και πιο συγκεκριμένα σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 12 αυτού, "οι προϋποθέσεις και η έκταση εφαρμογής των διατάξεων του εργατικού δικαίου και του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης που αφορούν συζύγους, στα μέρη του συμφώνου, ρυθμίζονται εντός έξι μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, μετά από πρόταση του Υπουργού. Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης". Είναι αλήθεια ότι το εργατικό και το ασφαλιστικό δίκαιο είναι δαιδαλώδη και προφανώς η διάταξη αυτή αντικατοπτρίζει μια αίσθηση της κυβέρνησης ότι απαιτείται κάποιος χρόνος για να τσεκαριστούν οι λεπτομέρειες. Είναι επίσης θετικό ότι απαιτείται η έκδοση του προεδρικού διατάγματος εντός έξι μηνών. Παρ' όλα αυτά υπάρχει πάντα ο κίνδυνος της αδράνειας και της αμηχανίας του κρατικού μηχανισμού απέναντι στον θεσμό του συμφώνου συμβίωσης να οδηγήσουν σε κωλυσιεργία. Μάλιστα, τα προβλήματα αυτής της καθυστέρησης δεν αφορούν μόνο τα ομόφυλα ζευγάρια (π.χ. μια έγκυος γυναίκα θα εξακολουθεί να μην μπορεί να καλύψει τη γέννα της με την ασφάλιση του συντρόφου της). Κατά τη γνώμη μας, εφόσον το εργατικό και το ασφαλιστικό δίκαιο εφαρμόζονται στη χώρα μας κανονικά (παρά την πολυνομία ή τις αντιφάσεις τους) δεν υπάρχει πρόβλημα άμεσης κατ' αναλογία εφαρμογής του και στα άτομα που έχουν συνάψει σύμφωνα συμβίωσης: οι κρατικές υπηρεσίες γνωρίζουν ήδη τι πρέπει να κάνουν, γιατί το εφαρμόζουν καθημερινά στα άτομα που έχουν συνάψει γάμο. Σε κάθε περίπτωση, αν η κυβέρνηση επιμένει να διατηρήσει αυτή την εξάμηνη καθυστέρηση, θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι αυτή δεν θα μεταβληθεί σε επ' αόριστον αναστολή των δικαιωμάτων αυτών. Μια λύση θα ήταν να προβλέπεται πως σε περίπτωση μη έκδοσης του σχετικού προεδρικού διατάγματος εντός έξι μηνών τότε η διάταξη θα αρχίσει να ισχύει ως έχει. **Βαγγέλης Σκούφας**

Να υπάρξει ρητή δέσμευση του Υπουργείου Εργασίας για άμεση θέσπιση του δικαιώματος ίσων ασφαλιστικών δικαιωμάτων. Αν αφεθεί να ρυθμιστεί αργότερα, θα υπάρξουν περιπλοκές. **Χάρης Παπαδόπουλος**

Είναι απαραίτητο στο παρόν νομοσχέδιο να αναφέρεται ρητά και συγκεκριμένα η δέσμευση του Υπουργείου Εργασίας για την άμεση έναρξη των ενεργειών για εφαρμογή των ίσων ασφαλιστικών δικαιωμάτων. Η απλή αναφορά για μελλοντική έκδοση προεδρικού διατάγματος ΔΕΝ εξασφαλίζει, ενώ μπορεί να προκύψουν διάφορες δυσκολίες, αγκυλώσεις και προβλήματα, με κατάφορες διακρίσεις εναντίον των ΛΟΑΤ ατόμων. **Λύο Καλοβυρνάς**

Η παράγραφος 2 του συγκεκριμένου Άρθρου ορίζει πως οι όροι, οι προϋποθέσεις και η έκταση εφαρμογής των διατάξεων του εργατικού δικαίου και του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης που αφορούν συζύγους θα καθορίζονται από Προεδρικό Διάταγμα του Υπουργού Εργασίας. Ζητάμε την κατάργηση της παραγράφου 2 του Άρθρου 12 ή την τροποποίηση της, ώστε η αναγνώριση των προϋποθέσεων και της έκτασης των εργασιακών και ασφαλιστικών δικαιωμάτων των μερών του συμφώνου να μην τελούν υπό την αίρεση της αναγνώρισης και τη διακριτική ευχέρεια του Υπουργού Εργασίας **Παναγιώτης Δαμάσκος**

Η εγκύκλιος για την ασφαλιστική κάλυψη και όλα τα δευτερεύοντα θέματα που την ακολουθούν, πρέπει να προβλέπονται σ αυτό το νομοσχέδιο και όχι αργότερα. Θα δημιουργηθούν αναίτιες καθυστερήσεις και μέχρι να ολοκληρωθεί θα αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα σύναψης του Συμφώνου. Η κυβέρνηση καθυστέρησε την ψήφιση του συμφώνου ακριβώς γι αυτό το λόγο υποτίθεται. Για να μην αποτελεί και ο νέος νόμος κενό γράμμα.

Τάκης Παπάς

Η Colour Youth – Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας, θεωρεί πως η δεύτερη παράγραφος του Άρθρου 12 είναι από τα σημαντικότερα προβλήματα του σχεδίου νόμου.

Ο τρόπος με τον οποίο είναι εκπεφρασμένη η παράγραφος, δίνει τη δυνατότητα στον/ην Υπουργό Εργασίας το δικαίωμα να μην αναγνωρίσει απολύτως κανένα δικαίωμα (εργασιακό ή άλλο) στα ζευγάρια που αποφασίζουν να συνάψουν σύμφωνο συμβίωσης.

Υπενθυμίζουμε πως κάθε έκπτωση σε φορολογικά, κληρονομικά, ασφαλιστικά, συνταξιοδοτικά ή άλλα δικαιώματα παραβαίνει την οδηγία 2000/78/EK, της 27ης Νοεμβρίου 2000, για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία (ΕΕ L 303, σ. 16) όπως αποφάσισε και το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην υπόθεση C 267/06, με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Bayerisches Verwaltungsgericht München (Γερμανία) με απόφαση της 1ης Ιουνίου 2006, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 20 Ιουνίου 2006, στο πλαίσιο της διαδικασίας Tadao Maruko κατά Versorgungsanstalt der deutschen Bühnen (<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=9ea7d2dc30dd80c8801ad3b44130a54bb88a9f3c2fb7.e34KaxiLc3qMb40Rch0SaxuRc3n0?text=&docid=70854&pageIndex=0&doclang=EL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=893481>)

Αν δεν μπορεί να αναθεωρηθεί η προϋπόθεση της εξάμηνης προθεσμίας, προτείνουμε και διεκδικούμε την αναδιατύπωσή της παραγράφου ώστε να αφαιρεθούν οι όροι «όροι», «προϋποθέσεις» και «έκταση» που δίνουν εξουσία στον/ην Υπουργό Εργασίας να αποφασίζει ως άτομο για τα δικαιώματα που αναγνωρίζει το Σύμφωνο Συμβίωσης στα μέρη του και να υπάρχει δέσμευση υλοποίησης της πρώτης παραγράφου του Άρθρου χωρίς εκπτώσεις.

Για την Colour Youth, Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας, Σάββας Κλεάνθους

Να τροποποιηθεί η παράγραφος 2, έτσι ώστε η αναγνώριση των προϋποθέσεων και της έκτασης των εργασιακών κι ασφαλιστικών δικαιωμάτων των μερών του συμφώνου να μην εξαρτώνται από την αναγνώριση ή τη διακριτική ευχέρεια του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ούτε να υπάρχει η ανάγκη έκδοσης προεδρικού διατάγματος για αυτό. Τα εργασιακά κι ασφαλιστικά δικαιώματα να ισχύουν από την στιγμή δημοσίευσης του νόμου. **Θάνος Βλαχογιάννης – Εκπρόσωπος Thessaloniki Pride**

Θεωρούμε πως η παραπομπή σε μεταγενέστερο Προεδρικό Διάταγμα δημιουργεί εύλογα προβλήματα τα οποία μπορούν να προκύψουν άμεσα σε ζευγάρια που θα συνάψουν σύμφωνο συμβίωσης (ιδίως σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης), και τούτο δεν μπορεί να παραπέμπεται στο μέλλον, έστω κι αν αυτό ενδέχεται να είναι κοντινό. Προτείνουμε, την διατύπωση που είχε επελεγει στη πρόταση νόμου που είχε κάνει ο Σν.Ριζ.Α. τον Νοέμβριο του 2015. Ήτοι:

“Διατάξεις δημοσιούπαλληλικού, εργατικού, ασφαλιστικού, συνταξιοδοτικού, φορολογικού, και δημοσιονομικού δικαίου, που αναφέρονται σε συζύγους, εφαρμόζονται αντιστοίχως και στα πρόσωπα που έχουν συνάψει σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης. Οι αρμόδιοι φορείς δημοσιούπαλληλικού, εργατικού, ασφαλιστικού, συνταξιοδοτικού, φορολογικού, και δημοσιονομικού δικαίου, που σχετίζονται με την εφαρμογή των ως άνω διατάξεων, υποχρεούνται στην ίση και απολύτως ισότιμη μεταχείριση των προσώπων που έχουν συνάψει σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης με τα πρόσωπα που έχουν τελέσει γάμο”

Εκ μέρους του Σωματείου Υποστήριξης Διεμφυλικών (ΣΥΔ),
Μαρίνα Γαανού

Η παράγραφος 2 της διάταξης αυτής «Για την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου απαιτείται η έκδοση προεδρικού διατάγματος μετά από πρόταση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης εντός έξι μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, με το οποίο ρυθμίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και η έκταση εφαρμογής των διατάξεων του εργατικού δικαίου και του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης που αφορούν συζύγους, στα μέρη του συμφώνου» είναι περιττή ενόψει του ότι η παράγραφος 1 ήδη καλύπτει όλους τους τομείς δικαίου, στους οποίους θα είναι δυνατή η αναλογική εφαρμογή των διατάξεων που αφορούν συζύγους και στα μέρη του συμφώνου συμβίωσης. Αυτό σημαίνει ότι λ.χ. η διάταξη του άρθρου 33 του α.ν. 1846/1951 στην οποία ορίζονται ρητά τα μέλη της οικογένειας του ασφαλισμένου στα οποία επεκτείνεται η ασφαλιστική προστασία και κάλυψη, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και οι σύζυγοι, θα εφαρμόζεται αναλόγως και στα μέρη του συμφώνου συμβίωσης, με τους όρους και προϋποθέσεις που ισχύουν για τους συζύγους. Τυχόν ειδικότερες λεπτομέρειες μπορούν να προσδιοριστούν με σχετικές εγκυκλίους της διοίκησης. **Γρηγόριος Γιάκας μέλος Ν.Σ.Κ.**

Η διάταξη του άρθρου 12 παρ. 1 πρέπει να αναδιατυπωθεί ως εξής :

«Άλλες διατάξεις νόμων που αφορούν συζύγους εφαρμόζονται αναλόγως και στα μέρη του συμφώνου, εφόσον δεν υπάρχει διαφορετική ειδική ρύθμιση στον παρόντα ή άλλο νόμο. Οι διατάξεις του π.δ. 106/2007 και του ν. 4251/2014 που αναφέρονται στις οικογενειακές σχέσεις προερχόμενες από γάμο έχουν ανάλογη εφαρμογή ως προς όλες τις έννομες συνέπειές τους και στα μέρη του συμφώνου συμβίωσης. Τα μέρη του συμφώνου συμβίωσης αποτελούν μέλη οικογένειας στα οποία εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις της Οδηγίας 2004/38/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 (ΕΕ L 158 της 30.4.2004) σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών».

Ο λόγος για την αναδιατύπωση είναι ο εξής : Σύμφωνα με τις διατάξεις της Οδηγίας 2004/38/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 (ΕΕ L 158 της 30.4.2004) σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, όπως τροποποιήθηκε με το Διορθωτικό της 29.6.2004 (ΕΕ L 229), και συγκεκριμένα σύμφωνα με το άρθρο 2 αυτής «Μέλος οικογένειας σημαίνει : α) ο σύζυγος, β) το άτομο με το οποίο ο πολίτης της Ένωσης έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης, δυνάμει της νομοθεσίας του κράτους μέλους, αν η νομοθεσία του κράτους μέλους αντιμετωπίζει το σύμφωνο συμβίωσης ως ισοδύναμο του γάμου και σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που τίθενται στη σχετική νομοθεσία του κράτους μέλους.

Περαιτέρω, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 3 παρ. 2 της ίδιας Οδηγίας, το κράτος μέλος θα διευκολύνει την είσοδο και διαμονή για τα εξής πρόσωπα : α)..β) το σύντροφο με τον οποίο ο πολίτης της Ένωσης έχει μια διαρκή σχέση, προσηκόντως αποδεδειγμένη. Σύμφωνα με το προοίμιο 31 της Οδηγίας αυτής, τα κράτη μέλη θα εφαρμόζουν την οδηγία αυτή χωρίς διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού. Η ως άνω Οδηγία μεταφέρθηκε στην εσωτερική έννομη τάξη με το π.δ. 106/2007. (ΦΕΚ Β' 135/21.6.2007) «Ελεύθερη κυκλοφορία και διαμονή στην ελληνική επικράτεια των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους», το οποίο π.δ. διατηρήθηκε σε ισχύ με το άρθρο 139 παρ.2 Ν.4251/2014, ΦΕΚ Α 80/1.4.2014.

Η μεταφορά της Οδηγίας, όμως, ως προς το σκέλος αυτής με το οποίο ως μέλος οικογένειας θεωρείται και ο σύντροφος με τον οποίο ο πολίτης της Ένωσης έχει συνάψει σύμφωνο

συμβίωσης, δε μεταφέρθηκε στο εσωτερικό δίκαιο με το ως άνω π.δ., διότι ο ν. 3719/2008 περί συμφώνου που το πρώτον το προέβλεπε δεν είχε ακόμη τεθεί σε ισχύ. Ακολούθως, δημοσιεύθηκε και ο ν.4251/2014, ο οποίος στο άρθρο 82 αυτού προβλέπει ότι 1. Σε πολίτες τρίτων χωρών που είναι μέλη οικογένειας Έλληνα και εισέρχονται στην Ελλάδα, με ομοιόμορφη θεώρηση εισόδου ή θεώρηση εισόδου περιορισμένης εδαφικής ισχύος, όπου αυτή

απαιτείται σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο άρθρο 1.1 του Κανονισμού (ΕΚ) 539/2001 του Συμβουλίου ή διαμένουν νόμιμα, με οριστικό ή προσωρινό τίτλο διαμονής, ο οποίος έχει χορηγηθεί από τις υπηρεσίες Αλλοδαπών και Μετανάστευσης των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της χώρας ή την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών χορηγείται «Δελτίο Διαμονής μέλους

οικογένειας Έλληνα», υπό την προϋπόθεση σταθερής διαμονής τους στη χώρα. 2.. 3. Το μέλος της οικογένειας Έλληνα, που επιθυμεί τη χορήγηση Δελτίου Διαμονής, κατά την παράγραφο 1, οφείλει να καταθέσει αίτηση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 8 του παρόντος στις υπηρεσίες των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της Χώρας, σε διάστημα τριών μηνών, από την ημερομηνία εισόδου στη Χώρα ή εντός δύο μηνών από την ημερομηνία σύναψης του γάμου.. Η αίτηση

συνοδεύεται από τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, με τα οποία:

α. Αποδεικνύει εγγράφως την οικογενειακή του σχέση με τον Έλληνα.

Από την επισκόπηση των ανωτέρω διατάξεων, προκύπτει ολοφάνερα η ανάγκη αποσαφήνισης με το νέο άρθρο ότι οι διατάξεις του π.δ. 106/2007 που ενσωμάτωσε στο ελληνικό δίκαιο την Οδηγία 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004 (ΕΕ L 158 της 30.4.2004) σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, όπως τροποποιήθηκε με το Διορθωτικό της 29.6.2004 (ΕΕ L 229) ως προς το σκέλος αυτών που αναφέρουν «μέλος οικογένειας» εννοούν και το μέρος του συμφώνου συμβίωσης χωρίς διάκριση λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού, η δε διάταξη του άρθρου 82 παρ. 3 του ν. 4251/2014 («ή εντός δύο μηνών από την ημερομηνία σύναψης του γάμου») θα πρέπει να αναδιατυπωθεί («ή εντός δύο μηνών από την ημερομηνία κατάχωρισης του συμφώνου συμβίωσης στο ειδικό βιβλίο του ληξιαρχείου»), οι δε διατάξεις του νόμου αυτού που αναφέρονται σε οικογενειακές σχέσεις προερχόμενες από γάμο στα ουσιαστικά ζητήματα θεώρησης εισόδου, διαμονής κλπ. θα εφαρμόζονται αναλόγως και στις οικογενειακές σχέσεις του συμφώνου συμβίωσης, ώστε να υπάρξει μια εξίσωση στην αντιμετώπιση των μερών του συμφώνου με τους έγγαμους και τα μέλη οικογένειας αυτών χωρίς διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού σε συμμόρφωση με τις διατάξεις του άρθρου 2 της Οδηγίας και του Προοιμίου 31 αυτής. **Γρηγόριος Γιάκας μέλος Ν.Σ.Κ.**

Για το Άρθρο 12: Η παράγραφος 2 του συγκεκριμένου Άρθρου ορίζει πως οι όροι, οι προϋποθέσεις και η έκταση εφαρμογής των διατάξεων του εργατικού δικαίου και του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης που αφορούν συζύγους θα καθορίζονται από Προεδρικό Διάταγμα του Υπουργού Εργασίας. Ζητάμε την κατάργηση της παραγράφου 2 του Άρθρου 12 ή την τροποποίηση της, ώστε η αναγνώριση των προϋποθέσεων και της έκτασης των εργασιακών και ασφαλιστικών δικαιωμάτων των μερών του συμφώνου να μην τελούν υπό την αίρεση της αναγνώρισης και τη διακριτική ευχέρεια του Υπουργού Εργασίας. Για το Άρθρο 12: Η παράγραφος 2 του συγκεκριμένου Άρθρου ορίζει πως οι όροι, οι προϋποθέσεις και η έκταση εφαρμογής των διατάξεων του εργατικού δικαίου και του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης που αφορούν συζύγους θα καθορίζονται από Προεδρικό Διάταγμα του Υπουργού Εργασίας. Ζητάμε την κατάργηση της παραγράφου 2 του Άρθρου 12 ή την τροποποίηση της, ώστε η αναγνώριση των προϋποθέσεων και της έκτασης των εργασιακών και ασφαλιστικών δικαιωμάτων των μερών του συμφώνου να μην τελούν υπό την αίρεση της αναγνώρισης και τη διακριτική ευχέρεια του Υπουργού Εργασίας. Για το Άρθρο 11: Ο νόμος έχει προβλέψει γονική μέριμνα μόνο στην περίπτωση γέννησης τέκνου κατά τη διάρκεια συμφώνου συμβίωσης και όχι στην περίπτωση παιδοθεσίας. Για το Άρθρο 9: Το Άρθρο 9 ορίζει το τεκμήριο πατρότητας. Ζητάμε αλλαγή του Άρθρου,

ούτως ώστε η φράση «τεκμαίρεται ότι έχει πατέρα τον άνδρα με τον οποίο η μητέρα κατάρτισε το σύμφωνο» να επαναδιατυπωθεί ως εξής: «τεκμαίρεται ότι έχει γονείς τα μέρη του συμφώνου». Η έμφυλη διατύπωση στο Άρθρο αυτό, εκτός του ότι προκαλεί δυσκολίες στην γονεϊκότητα για τα τρανς άτομα (πόσο μάλλον με δεδομένη την έλλειψη θεσμικής αναγνώρισης της ταυτότητας φύλου), αποκλείει την αναγνώριση τεκμηρίου γονεϊκότητας σε ομόφυλους/ες συντρόφους. **Νατάσα Κόνιαρη**

Απαιτείται ρητή αναφορά σε φορολογικά, κληρονομικά, ασφαλιστικά, συνταξιοδοτικά κλπ δικαιώματα ώστε η εφαρμογή του νόμου να είναι ξεκάθαρη από τους αρμόδιους φορείς, έτσι όπως ορίζουν οι διατάξεις του δημοσιοϋπαλληλικού, εργατικού, ασφαλιστικού, συνταξιοδοτικού, φορολογικού και δημοσιονομικού δικαίου, και να μην άπτονται της διακριτικής ευχέρειας του εκάστοτε Υπουργού Εργασίας, ο οποίος θα κόψει την πίτα των δικαιωμάτων αυτών κατά το δοκούν.

Πετροπούλου

Ειρήνη

Αντιπρόεδρος

Οικογένειες Ουράνιο Τόξο

Τον Νοέμβριο 2013 η πρόταση νόμου που κατέθεσε ο ΣΥΡΙΖΑ στη Βουλή περιελάμβανε την εξής διατύπωση (άρθρο 12):

«Διατάξεις δημοσιοϋπαλληλικού, εργατικού, ασφαλιστικού, συνταξιοδοτικού, φορολογικού και δημοσιονομικού δικαίου που αναφέρονται σε συζύγους εφαρμόζονται αντιστοίχως και στα πρόσωπα που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης. Οι αρμόδιοι φορείς δημοσιοϋπαλληλικού, εργατικού, ασφαλιστικού, συνταξιοδοτικού, φορολογικού και δημοσιονομικού δικαίου που σχετίζονται με την εφαρμογή των ως άνω διατάξεων, υποχρεούνται στην ίση και απολύτως ισότιμη μεταχείριση των προσώπων που έχουν συνάψει σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης με τα πρόσωπα που έχουν τελέσει γάμο.»

Σήμερα η διατύπωση περί δημοσιοϋπαλληλικού, φορολογικού και δημοσιονομικού δικαίου έχει πάει περίπατο καθώς το νομοσχέδιο αναφέρεται γενικόλογα σε «άλλες διατάξεις νόμων» χωρίς να τις προσδιορίζει. Επίσης περίπατο έχει πάει η πρόταση για «ίση και απολύτως ισότιμη μεταχείριση» όσων έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης σε σχέση με τους παντρεμένους. Ως προς το εργατικό και ασφαλιστικό δίκαιο, οι συντάκτες του νόμου πετάνε το μπαλάκι στον υπουργό Εργασίας για να αποφασίσει πόσα και ποια δικαιώματα θα αναγνωρίσει στους συμβιούντες χωρίς καμία υποχρέωση «ισότιμης μεταχείρισης».

Θεωρώ πως πρόκειται για το πιο σημαντικό άρθρο του συμφώνου και η προτεινόμενη διατύπωση είναι εξαιρετικά φειδωλή και αφήνει τεράστια κενά ως προς την κατοχύρωση που παρέχεται από τον νόμο στους συμβιούντες. **Ευάγγελος Μιχαήλ**

Θα θέλαμε όμως να τονίσουμε, ότι μας φέρνει κριτικά σκεπτόμενους η παράγραφος-2 του άρθρου 12, σύμφωνα με την οποία «οι προϋποθέσεις και η έκταση-εφαρμογής των διατάξεων του εργατικού δικαίου και του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης που αφορούν συζύγους, στα μέρη του συμφώνου, ρυθμίζονται εντός έξι μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, μετά από πρόταση του υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης». Είναι αλήθεια ότι το εργατικό και το ασφαλιστικό δίκαιο είναι δαιδαλώδη και προφανώς η διάταξη αυτή αντικατοπτρίζει μια αίσθηση της κυβέρνησης ότι απαιτείται κάποιος χρόνος για να τσεκαριστούν οι λεπτομέρειες. Είναι επίσης θετικό ότι απαιτείται η έκδοση του προεδρικού διατάγματος εντός έξι μηνών. Παρόλα αυτά υπάρχει πάντα ο κίνδυνος της αδράνειας και της αμηχανίας του κρατικού μηχανισμού απέναντι στο θεσμό του συμφώνου συμβίωσης να οδηγήσουν σε καλυσιεργία. Μάλιστα, τα προβλήματα αυτής της καθυστέρησης δεν αφορούν μόνο τα ομόφυλα ζευγάρια (π.χ. μια έγκυος γυναίκα θα εξακολουθεί να μην μπορεί να καλύψει τη γέννα της με την ασφάλιση του συντρόφου της).

Κατά τη γνώμη μας, εφόσον το εργατικό και το ασφαλιστικό δίκαιο εφαρμόζονται στη χώρα μας κανονικά (παρά την πολυνομία ή τις αντιφάσεις τους) δεν υπάρχει πρόβλημα άμεσης κατ' αναλογία εφαρμογής του και στα άτομα που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης: οι κρατικές υπηρεσίες γνωρίζουν ήδη τι πρέπει να κάνουν, γιατί το εφαρμόζουν καθημερινά στα άτομα που έχουν συνάψει γάμο. Σε κάθε περίπτωση, αν η κυβέρνηση επιμένει να διατηρήσει αυτή την εξάμηνη καθυστέρηση, θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι αυτή δεν θα μεταβληθεί σε επ' αόριστον αναστολή των δικαιωμάτων αυτών. Μια λύση θα ήταν να προβλέπεται πως σε περίπτωση μη έκδοσης του σχετικού προεδρικού διατάγματος εντός έξι μηνών τότε η διάταξη θα αρχίσει να ισχύει ως έχει. Augusto

ΑΡΘΡΟ 13

Στο «Ο νόμος αυτός εφαρμόζεται σε κάθε σύμφωνο συμβίωσης, εφόσον τούτο καταρτίζεται στην Ελλάδα ή ενώπιον ελληνικής προξενικής αρχής» να πρόστεθεί «ή έχει καταχωρηθεί στο Ειδικό Ληξιαρχείο του Υπουργείου Εσωτερικών». **Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι**

«Α. Ζητήματα δικαίου αλλοδαπών:

1. Όσον αφορά τα προβλήματα της καταστάσεως αλλοδαπών που γεννώνται εν σχέσει προς το σύμφωνο συμβίωσης, θα πρέπει κατά πρώτο λόγο να παρατηρηθεί ότι τα θέματα αυτά ρυθμίζονται ήδη στο πλαίσιο του πρόσφατου Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης (ν. 4251/14) και δεν χρειάζεται κάποια ειδική ρύθμιση στο πλαίσιο του παρόντος νομοσχεδίου που άπτεται του ιδιωτικού δικαίου.

2. Οι διατάξεις του προαναφερθέντος Κώδικα που μπορούν να τύχουν εφαρμογής είναι τα άρθρα 70, 80 και 82 και αφορούν τα θέματα της οικογενειακής επανένωσης. Αναλυτικότερα, σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο του άρθρου 70 «Ο πολίτης τρίτης χώρας που κατοικεί νόμιμα στην Ελλάδα για διάστημα δύο ετών δικαιούται να ζητήσει, κατόπιν αίτησής του, την είσοδο και διαμονή στη χώρα των μελών της οικογένειάς του». Όπως δε διευκρινίζεται στη δεύτερη παράγραφο του ίδιου άρθρου, «Για την άσκηση του δικαιώματος της προηγούμενης παραγράφου, ο συντηρών θα πρέπει να αποδεικνύει την οικογενειακή σχέση με τα μέλη της οικογένειάς του για τα οποία ζητεί την επανένωση στην Ελλάδα, καθώς και ότι πληροί ο ίδιος, σώρευτικά τις κάτωθι προϋποθέσεις:....». Διαπιστώνεται έτσι ότι για την εφαρμογή της ρυθμίσεως δεν απαιτείται κατ' ανάγκη η ύπαρξη γάμου. Η ρύθμιση αυτή έχει τεθεί προς εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με το ενωσιακό δίκαιο και ακριβέστερα με την οδηγία 2003/86 για το δικαίωμα της οικογενειακής επανένωσης. Στο άρθρο 4 §3 της οδηγίας αυτής. «Τα κράτη μέλη μπορούν, με νομοθετική ή κανονιστική πράξη, να επιτρέψουν την είσοδο και τη διαμονή, δυνάμει της παρούσας οδηγίας και υπό την επιφύλαξη της τήρησης των όρων που ορίζονται στο κεφάλαιο IV, του εκτός γάμου συντρόφου, υπηκόου τρίτης χώρας, ο οποίος διατηρεί με τον συντηρούντα σταθερή σχέση μακράς διάρκειας δεόντως αποδεδειγμένη, ή του υπηκόου τρίτης χώρας ο οποίος συνδέεται με τον συντηρούντα με καταχωρισμένη σχέση συμβίωσης, σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 2, καθώς και των ανήλικων άγαμων τέκνων, συμπεριλαμβανομένων των θετών τέκνων καθώς και των ενήλικων άγαμων τέκνων των προσώπων αυτών τα οποία δεν μπορούν αντικειμενικά να καλύψουν τις ανάγκες τους λόγω της κατάστασης της υγείας τους». Στην τέταρτη παράγραφο της διατάξεως αυτής προβλέπεται άλλωστε ότι «Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν ότι οι καταχωρισμένοι σύντροφοι θα αντιμετωπίζονται σε ίση βάση με τους συζύγους, όσον αφορά την οικογενειακή επανένωση». Λόγω της γενικής αναφοράς του νόμου σε

οικογενειακή σχέση, μπορεί να υποστηριχθεί ότι ο έλληνας νομοθέτης έκανε ακριβώς χρήση της δυνατότητας αυτής.

3. Είναι αλήθεια ότι στο πλαίσιο του Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης δεν γίνεται ρητή αναφορά στο σύμφωνο συμβίωσης, ωστόσο η διατύπωση του προαναφερθέντος άρθρου 70 είναι τόσο γενική, ώστε να καλύπτει και τις σχέσεις αυτού του είδους. Η έκδοση σχετικής εγκυκλίου θα αρκούσε, προκειμένου να αρθεί κάθε αμφιβολία ως προς το σημείο αυτό, ειδικώς εν σχέσει προς σύμφωνα συμβίωσης που έχουν συναφθεί μεταξύ-προσώπων του ιδίου φύλου.

4. Οι παραπάνω σκέψεις αφορούν τις περιπτώσεις προσώπων αλλοδαπής ιθαγένειας που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης στην αλλοδαπή. Στην περίπτωση συμφώνου μεταξύ έλληνα και αλλοδαπού υπηκόου θα εφαρμόζεται το άρθρο 82 του ν. 4251/14, ενώ, όταν το σύμφωνο συνάπτεται μεταξύ αλλοδαπών στην Ελλάδα, θα εφαρμόζεται το άρθρο 80, ως προς το οποίο ανακύπτει πάντως ορισμένο πρόβλημα που χρήζει ρητής διευκρινίσεως. Πράγματι, ενώ στον υπότιτλο γίνεται λόγος για δημιουργία οικογενειακής σχέσεως στην Ελλάδα, στο κείμενο της διατάξεως αναφέρεται η σύναψη γάμου. Ως εκ τούτου κρίνεται αναγκαία η τροποποίηση της συγκεκριμένης διατάξεως.

B. Το νομικό καθεστώς του συμφώνου συμβίωσης στο πεδίο του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου:

1. Ως προς το εφαρμοστέο δίκαιο στο σύμφωνο συμβίωσης θα πρέπει πρωτίστως να επισημανθεί ότι είναι προβληματική η παράλειψη θεσπίσεως κανόνα που να ορίζει το νομικό καθεστώς συμφώνων που έχουν καταρτισθεί στην αλλοδαπή. Αν και η ρύθμιση του ν. 3719/2008 δεν είχε κριθεί ως ιδιαιτέρως επιτυχής, η απλή διάγραφή της δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ο πλέον κατάλληλος τρόπος για την αντιμετώπιση των σχετικών προβλημάτων. Αφήνοντας την ρύθμιση τμήματος των ζητημάτων που γεννώνται σε περίπτωση σχέσεων με στοιχεία αλλοδαπότητας στη διακριτική ευχέρεια των εφαρμοστών του δικαίου, υπάρχει ο κίνδυνος, σχέσεις αυτού του είδους δημιουργηθείσες στην αλλοδαπή να στερούνται εν τοις πράγμασι αποτελεσμάτων. Μία ανάλογη κατάσταση είναι ωστόσο εξίσου προβληματική από την άποψη της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με την έλλειψη ρυθμίσεως (βλ. την απόφαση του ΕΔΔΑ της 21ης Οκτωβρίου 2015 Oliari και λοιποί κ. Ιταλίας, αρ. προσφυγών 18766/11 and 36030/11) ή με την πρόβλεψη ότι η σύναψη συμφώνου συμβίωσης επιτρέπεται μόνον μεταξύ ετερόφυλων.

2. Όσον αφορά το περιεχόμενο της ρυθμίσεως που θα πρέπει να έχει η διάταξη για το νομικό καθεστώς συμφώνων συμβίωσης που έχουν καταρτισθεί στην αλλοδαπή, υπάρχουν δύο δυνατές λύσεις. Η πρώτη λύση συνίσταται στην αναγνώριση των συμφώνων που καταρτίζονται σε άλλο Κράτος. Η λύση αυτή παρουσιάζει το πλεονέκτημα ότι δεν ελέγχεται το κύρος της σχέσεως με βάση τον κανόνα περί του εφαρμοστέου δικαίου που ισχύει στο forum – αρκεί το γεγονός ότι η σχέση αυτή έχει εγκύρως δημιουργηθεί στην αλλοδαπή. Η μέθοδος αυτή συζητείται έντονα κατά τα τελευταία χρόνια και μάλιστα στο πλαίσιο της Ε.Ε. (ως λύση που επιβάλλεται από την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των ευρωπαϊκών πολιτών και την ευρωπαϊκή ιθαγένεια). Η εφαρμογή, ωστόσο, της μεθόδου της αναγνώρισης δεν είναι απλή, υπό την έννοια ότι θα πρέπει να καθορισθούν οι προϋποθέσεις της αναγνώρισης του συμφώνου συμβίωσης καθώς και τα αποτελέσματα αυτής.

3. Ως προς την εφαρμογή της μεθόδου της αναγνώρισης εν σχέσει προς το σύμφωνο συμβίωσης και τη νομική της βάση θα πρέπει να παρατηρηθεί ότι η εφαρμογή του άρθρου 780 ΚΠολΔ δεν είναι δυνατή. Πρώτον, διότι αναλόγως της νομοθεσίας του Κράτους καταρτίσεως του συμφώνου, δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο, η παρέμβαση ενός διοικητικού ή άλλου δημοσίου οργάνου να μην έχει διαπλαστικό χαρακτήρα. Δεύτερον, διότι δεν θα τίθεται πάντοτε θέμα καταχώρησεως του «αλλοδαπού» συμφώνου στα ελληνικά ληξιαρχικά

βιβλία, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι δεν ενδιαφέρει το καθεστώς της σχέσεως από την άποψη του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου. Π.χ. στην περίπτωση συνάψεως συμφώνου συμβίωσης στην αλλοδαπή μεταξύ δύο προσώπων αλλοδαπής ιθαγένειας η σχέση δεν χρειάζεται να καταχωρηθεί στα ελληνικά ληξιαρχεία. Δεν αποκλείεται όμως τα πρόσωπα για τα οποία πρόκειται να αναπτύξουν στην συνέχεια κάποια σχέση με την Ελλάδα και στο πλαίσιο αυτό να τεθεί το θέμα του κύρους του συμφώνου συμβίωσης που έχουν συνάψει. Τρίτον, και σημαντικότερον, διότι δεν υπάρχουν οι όροι που απαιτούνται για την εφαρμογή του άρθρου 780 ΚΠολΔ. Πράγματι, στο πλαίσιο της διατάξεως αυτής προβλέπεται ο έλεγχος του δικαίου που έχει εφαρμοσθεί από την αλλοδαπή Αρχή με βάση τον σχετικό κανόνα συγκρούσεως της Ελλάδος. Δηλαδή η αλλοδαπή Αρχή θα πρέπει να έχει εφαρμόσει το δίκαιο που είναι εφαρμοστέο με βάση το ελληνικό ιδιωτικό διεθνές δίκαιο. Όμως, ακριβώς, το ελληνικό δίκαιο δεν περιλαμβάνει τέτοια ρύθμιση. Αυτό εξάλλου έχει σημασία και ως προς τον έλεγχο της διεθνούς δικαιοδοσίας της αλλοδαπής Αρχής: αυτή θα πρέπει να είχε διεθνή δικαιοδοσία με βάση τους κανόνες δικονομικού διεθνούς δικαίου του Κράτους, το δίκαιο του οποίου είναι εφαρμοστέο με βάση το ελληνικό ιδιωτικό διεθνές δίκαιο. Τέλος, όπως επισημαίνεται, η αναγνώριση αφορά την τυπική ισχύ της αλλοδαπής σχέσεως και όχι τα αποτελέσματα αυτής. Επομένως ως προς τα αποτελέσματα υπάρχει ανάγκη θεσπίσεως σχετικού κανόνα. Είναι δε αναγκαία η σχετική πρόβλεψη, καθώς σε θεωρητικό επίπεδο, υπάρχει η δυνατότητα, η αναγνώριση να αφορά όχι μόνον την ύπαρξη και το κύρος του συμφώνου συμβίωσης αλλά και τα αποτελέσματα αυτού* δηλαδή τις σχέσεις μεταξύ των συντρόφων ή τις σχέσεις γονέων και τέκνων.

4. Εάν η ελληνική έννομη τάξη θέλει, πράγματι, να υιοθετήσει την μέθοδο της αναγνώρισεως ως προς το σύμφωνο συμβίωσης, είναι σκοπιμότερο να υπογράψει και να κυρώσει την Σύμβαση αρ. 32 της Διεθνούς Επιτροπής Προσωπικής Καταστάσεως (Commission Internationale de l'Etat Civil) της 5ης Σεπτεμβρίου 2007 σχετικά με την αναγνώριση σχέσεων καταχωρημένης συμβίωσης

([http://www.ciecl.org/WD190AWP/WD190Awp.exe/CONNECT/SiteCIEC? WWREFERE R=http%3A%2F%2Fwww.ciecl.org%2F& WWNATION=5](http://www.ciecl.org/WD190AWP/WD190Awp.exe/CONNECT/SiteCIEC?WWREFERE R=http%3A%2F%2Fwww.ciecl.org%2F&WWNATION=5)). Στο πλαίσιο αυτό ορίζονται οι προϋποθέσεις αλλά και τα αποτελέσματα της αναγνώρισεως, είναι δε πρακτικώς ενδιαφέρον το γεγονός ότι η Σύμβαση εφαρμόζεται προκειμένου για κάθε σύμφωνο που έχει καταρτισθεί στην αλλοδαπή, έστω κι αν το Κράτος όπου έχει συναφθεί το σύμφωνο δεν είναι συμβαλλόμενο Κράτος.

5. Σε περίπτωση που δεν προτιμηθεί η μέθοδος της αναγνώρισεως, θα πρέπει να υιοθετηθεί ένας κανόνας περί του εφαρμοστέου δικαίου στο σύμφωνο συμβίωσης που έχει συναφθεί στην αλλοδαπή, και δη όσον αφορά τόσο την ύπαρξη και το κύρος της σχέσεως όσο και τα αποτελέσματα αυτής. Σε αρκετές νομοθεσίες προβλέπεται η εφαρμογή του δικαίου του Κράτους της Αρχής ενώπιον της οποίας συνήφθη το σύμφωνο [βλ. την λύση του γερμανικού ιδ.δ.δ. (άρθρο 17b EGBGB) και του γαλλικού δικαίου (άρθρο 515-7-1 Code civil)]. Δικαιολογητική βάση της λύσεως αυτής είναι το γεγονός ότι ο συγκεκριμένος θεσμός είναι σχετικώς «νέος», ρυθμίζεται δε κατά τρόπο διαφορετικό στο πλαίσιο των διαφόρων εννόμων τάξεων. Έτσι, η εφαρμογή ενός άλλου δικαίου (και όχι του Κράτους καταρτίσεως του συμφώνου) υπάρχει κίνδυνος να οδηγήσει σε άτοπα αποτελέσματα. Για τον ίδιο λόγο, το δίκαιο του τόπου καταρτίσεως εφαρμόζεται και όσον αφορά την λύση του συμφώνου συμβίωσης.

6. Όμως και η λύση αυτή χρήζει διευκρινίσεως, υπό την έννοια ότι θα πρέπει να διευκρινισθεί το εύρος του πεδίου εφαρμογής της* το κατά πόσο δηλαδή το κατά τα ανωτέρω εφαρμοστέο δίκαιο καταλαμβάνει και τις σχέσεις που δημιουργούνται λόγω του συμφώνου συμβίωσης.

Η λύση που προκρίνεται από τη γερμανική νομοθεσία είναι, το σύμφωνο να παράγει τα αποτελέσματα που του αναγνωρίζονται από το αλλοδαπό δίκαιο (του τόπου καταρτίσεως), συγχρόνως όμως τίθεται μία ασφαλιστική δικλείδα: το «αλλοδαπό» σύμφωνο δεν μπορεί πάντως να παράγει περισσότερα αποτελέσματα από αυτά που προβλέπονται από το γερμανικό ουσιαστικό δίκαιο.

7. Η λύση αυτή θα μπορούσε να εφαρμοσθεί και στην Ελλάδα. Θα πρέπει πάντως να σημειωθεί ότι, όσον αφορά τα αποτελέσματα του συμφώνου συμβίωσης, η συζήτηση αυτή στερείται, σε μεγάλο βαθμό, σημασίας, καθώς υπάρχουν ενωσιακοί Κανονισμοί που εφαρμόζονται ανεξαρτήτως της πηγής της ρυθμιζόμενης σχέσεως. Πρόκειται για τους Κανονισμούς 4/2009 για τις διατροφές και 650/2012 για την κληρονομική διαδοχή (στο άρθρο 23 του Κανονισμού αυτού ορίζεται ότι στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου που διέπει την κληρονομική διαδοχή εμπίπτει μεταξύ άλλων, και ο καθορισμός των δικαιούχων, της κληρονομικής μερίδας που τους αναλογεί και των υποχρεώσεων που πιθανώς τους έχει επιβάλει ο θανών, καθώς και τον καθορισμό των υπόλοιπων κληρονομικών δικαιωμάτων, περιλαμβανομένων των κληρονομικών δικαιωμάτων του επιζώντος συζύγου ή συντρόφου). Σύντομα, άλλωστε, αναμένεται η θέσπιση Κανονισμού για τις περιουσιακές σχέσεις των καταχωρημένων συντρόφων. Εκτός του πεδίου της ενωσιακής νομοθεσίας βρίσκεται, ως εκ τούτου, το ζήτημα της γονικής μέριμνας. Ως προς το θέμα αυτό χρειάζεται επομένως η θέσπιση διατάξεων. Η προαναφερθείσα λύση (εφαρμογή του δικαίου του τόπου καταρτίσεως) είναι προτιμότερη. Και τούτο διότι ενώ στο πεδίο του ελληνικού ουσιαστικού δικαίου τα τέκνα εξομοιώνονται με τέκνα γεννημένα σε γάμο, στο πεδίο του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου υπάρχει χωριστή ρύθμιση για τα τέκνα που έχουν γεννηθεί εκτός γάμου. Έτσι η εφαρμογή επί του προκειμένου των άρθρων ... θα έχει ως αποτέλεσμα τη διαφορετική μεταχείριση των συγκεκριμένων τέκνων, παρά το γεγονός ότι ο νομοθέτης δεν θέλησε τη διάκριση αυτή. Έτσι η εφαρμογή του δικαίου του τόπου καταρτίσεως του συμφώνου φαίνεται περισσότερο σκόπιμη, εάν δε οδηγήσει σε αποτελέσματα που δεν συμβιβάζονται με τις θεμελιώδεις αντιλήψεις της ελληνικής εννόμου τάξεως, υπάρχει πάντοτε η επιφύλαξη της δημοσίας τάξεως (ΑΚ 33).

Χρυσωφάνης
Αναπληρώτρια καθηγήτρια ιδιωτικού διεθνούς δικαίου
της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών

Στη διάταξη του άρθρου αυτού θα πρέπει να προστεθεί και η φράση «Για σύμφωνα που δεν έχουν συναφθεί στην Ελλάδα εφαρμόζεται αναλόγως η διάταξη του άρθρου 905 παρ. 4 ΚΠολΔ. Η σχετική απόφαση της εκουσίας δικαιοδοσίας με την οποία κηρύσσονται εκτελεστά και στην ελληνική επικράτεια σύμφωνα συμβίωσης που έχουν συναφθεί στο εξωτερικό καταχωρείται στο ειδικό βιβλίο του ληξιαρχείου του τόπου κατοικίας των συμφωνούντων – συζύγων ενηλίκων και η ισχύς της συμφωνίας αρχίζει από την κατάθεση αντιγράφου της απόφασης στο ειδικό βιβλίο».

Οι λόγοι για την προσθήκη αυτή είναι οι εξής: Με τη διάταξη του άρθρου 780 ΚΠολΔ ορίζεται ότι απόφαση εκουσίας δικαιοδοσίας αλλοδαπού δικαστηρίου έχει στην ημεδαπή χωρίς άλλη διαδικασία την ισχύ που αναγνωρίζει σε αυτή το δίκαιο του Κράτους του Δικαστηρίου που την εξέδωσε, εφόσον συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις: 1) να εφαρμόστηκε από το αλλοδαπό Δικαστήριο ως προς την ουσία της διαφοράς, το ουσιαστικό δίκαιο εκείνης της χώρας, που κατά το ελληνικό διεθνές ιδιωτικό δίκαιο έπρεπε να εφαρμοστεί, 2) να εκδόθηκε από δικαστήριο που είχε διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με τους κανόνες διεθνούς

οικονομικού δικαίου της χώρας εκείνης, της οποίας ουσιαστικού δικαίου κανόνες έπρεπε να εφαρμοστούν κατά το ελληνικό ιδιωτικό διεθνές δίκαιο σύμφωνα με την πρώτη προϋπόθεση. Ενόψει του ειδικότερου αυτού προσδιορισμού της διεθνούς δικαιοδοσίας στις αλλοδαπές αποφάσεις εκούσιας δικαιοδοσίας δεν εφαρμόζεται το άρθρο 323 αρ. 2 ΚΠολΔ και 3) να μην αντίκειται η αλλοδαπή-απόφαση στη δημόσια τάξη ή τα χρηστά ήθη, όπως οι έννοιες αυτές χρησιμοποιούνται στις διατάξεις των άρθρων 323 αρ. 5, 903 αρ. 6 και 905 αρ. 2 και 3 ΚΠολΔ (βλ. Κεραμέα-Κονδύλη-Νίκα «Ερμηνεία ΚΠολΔ», άρθρο 780, παρ. 7 επ., σελ. 1139). Από την

άνω διάταξη συνάγεται σαφώς ότι η αλλοδαπή απόφαση εκούσιας δικαιοδοσίας αναγνωρίζεται από τα Ελληνικά δικαστήρια ότι έχει ισχύ στην Ελλάδα εφόσον διαπιστωθεί, κατά την ειδική διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άνω άρθρου και μόνο όταν πρόκειται με βάση αυτή να γίνει εκτέλεση στην Ελλάδα (αν είναι δεκτική εκτέλεσης) ή να ζητηθεί η συνδρομή της, Ελληνικής δημόσιας αρχής για συγκεκριμένη ενέργεια (π.χ. καταχώρηση αλλοδαπής απόφασης, στα ημεδαπά ληξιαρχικά βιβλία κ.λ.π.). Με την αναγνώρισή της η αλλοδαπή απόφαση αναπτύσσει στην ημεδαπή την ισχύ που της προσδίδεται στο κράτος προελεύσεως. Με τον όρο «ισχύς» νοείται η τυπική ισχύς της αλλοδαπής αποφάσεως και όχι τα ουσιαστικά της αποτελέσματα, τα οποία καθορίζονται αυτοτελώς κατά το ελληνικό ιδιωτικό διεθνές δίκαιο» (ΕφΠατρ 1036/1984 ΕλλΔνη 1985.284, Κεραμέα-Κονδύλη-Νίκα «Ερμηνεία ΚΠολΔ» υπό άρθρο 780, παρ. 2 σελ. 1538). Περαιτέρω, οι αποφάσεις που εκδίδονται, επί υποθέσεων εκούσιας δικαιοδοσίας στερούνται εκτελεστότητας και κατά κανόνα δεν παράγουν ουσιαστικό δεδικασμένο, ως ισχύς των αποφάσεων αυτών, η οποία (ισχύς) κατά την προαναφερόμενη ειδική διάταξη αναγνωρίζεται αυτοδικαίως στην ημεδαπή έννομη τάξη, νοείται κυρίως η διαπλαστική ή διαπιστωτική ενέργεια που οι αποφάσεις αυτές αναπτύσσουν, η οποία διαμέσου των ρυθμίσεων του ουσιαστικού δικαίου διαμορφώνει ή κατοχυρώνει την υπόσταση ή το περιεχόμενο ορισμένης έννομης σχέσης ή κατάστασης. Ενόψει της ειδικότερης αυτής λειτουργίας των αποφάσεων που κρίνουν επί υποθέσεων εκούσιας δικαιοδοσίας, η ισχύς των εννόμων συνεπειών τους στην ημεδαπή έννομη τάξη κατ' αρχάς εξαρτάται, σύμφωνα με το άρθρο 780 στοιχ. 1 ΚΠολΔ, από τη δυνατότητα επίκλησης στην Ελλάδα των εννόμων συνεπειών που προβλέπονται από τους κανόνες του ουσιαστικού δικαίου που υποδεικνύονται ως εφαρμοστέοι στη συγκεκριμένη έννομη σχέση από το Ελληνικό ιδιωτικό διεθνές δίκαιο. Συνακόλουθα, στις περιπτώσεις που, σύμφωνα με τους κανόνες του δικαίου αυτού, η ύπαρξη υφιστάμενης έννομης σχέσης που αφορά στην προσωπική κατάσταση προϋποθέτει την έκδοση διαπλαστικής πράξης ύστερα από δήλωση του ενδιαφερομένου ενώπιον του αρμοδίου διοικητικού οργάνου, η διαπλαστική ενέργεια της πράξεως αυτής αναγνωρίζεται αυτοδικαίως στην Ελλάδα, με την επιφύλαξη ότι η θεμελιούμενη στην αναγνώριση αυτή επίκληση των εννόμων συνεπειών της ανωτέρω πράξεως δεν θίγει τη δημόσια τάξη ή τα χρηστά ήθη. Περαιτέρω, κατά το άρθρο 905 παρ. 4 ΚΠολΔ, οι διατάξεις περί κήρυξης της εκτελεστότητας αλλοδαπών τίτλων εφαρμόζονται και για την αναγνώριση δεδικασμένου από απόφαση αλλοδαπού Δικαστηρίου, που αφορά την προσωπική κατάσταση. Αν και κατά τη γραμματική διατύπωση απαιτείται απόφαση αλλοδαπού Δικαστηρίου, τελεολογικώς ερμηνευόμενη, η διάταξη αυτή έχει εφαρμογή σε κάθε πράξη αρμοδία οργάνου αλλοδαπής Πολιτείας, που κατά το εκεί ισχύον δίκαιο ρυθμίζει θέματα αναφερόμενα στην προσωπική κατάσταση, τα οποία στην Ελλάδα ρυθμίζονται αποκλειστικώς με δικαστική απόφαση (ΜΠΣερ 92/2013, ΜΠρΘεσ 10946/2001 Αρμ. 2002.1357, ΜΠρΘεσ 6839/1994 Αρμ. 1995.508, ΜΠρΘεσ 11319/1994 Αρμ. 1995.60, ΜΠρΑθ 1801/1983 ΕλλΔνη 24.1097, με τις εκεί παραπομπές στη θεωρία και τη νομολογία, Γνωμοδότηση Νομικού Συμβουλίου του Κράτους υπ' αριθ. 285/17-5-1993). Στην προκειμένη περίπτωση, ενόψει του ότι η ύπαρξη έννομης σχέσης που αφορά στην προσωπική κατάσταση προϋποθέτει την έκδοση διαπλαστικής πράξης ύστερα από δήλωση του ενδιαφερομένου ενώπιον του αρμοδίου διοικητικού οργάνου και το σύμφωνο συμβίωσης που έχει συναφθεί στο εξωτερικό αποτελεί πράξη αρμοδία οργάνου αλλοδαπής Πολιτείας, που κατά το εκεί ισχύον δίκαιο ρυθμίζει θέματα αναφερόμενα στην προσωπική κατάσταση, η διαπλαστική ενέργεια της πράξεως αυτής αναγνωρίζεται αυτοδικαίως στην Ελλάδα, με την

επιφύλαξη ότι η θεμελιούμενη στην αναγνώριση αυτή επίκληση των εννόμων συνεπειών της ανωτέρω πράξεως δεν θίγει τη δημόσια τάξη ή τα χρηστά ήθη. Η προσθήκη της ανωτέρω φράσης στην προτεινόμενη ρύθμιση θα διευκολύνει ζευγάρια (ομόφυλα ή ετερόφυλα) που έχουν ήδη συνάψει σύμφωνα στο εξωτερικό να προσφύγουν στη διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας και να καταχωρήσουν τη σχετική απόφαση της εκουσίας δικαιοδοσίας στο ειδικό βιβλίο του ληξιαρχείου κατοχυρώνοντας με τον τρόπο αυτό την υπόσταση και το περιεχόμενο της συμφωνίας τους. **Γρηγόριος Γιάκας μέλος Ν.Σ.Κ.**

Το άρθρο δείχνει ν' αγνοεί επιτακτικά περιπτώσεις ζευγαριών του ίδιου φύλου που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης ή έχουν τελέσει πολιτικό γάμο σε άλλη χώρα, εν αντιθέσει με τα παντρεμένα ετερόφυλα ζευγάρια ο γάμος των οποίων αναγνωρίζεται ΠΑΝΤΟΥ και χωρίς κανένα πρόβλημα.

Εν ολίγοις, ζευγάρι που έχει τελέσει γάμο σε Αγγλία ή Καναδά θα είναι υποχρεωμένο να συνάψει το κατώτερο ελληνικό σύμφωνο συμβίωσης αν για κάποιο λόγο θελήσει να εγκατασταθεί στην Ελλάδα; Αν έχουν ήδη παιδιά, πώς αυτά προστατεύονται;

Οι υπήκοοι τρίτων χωρών υπόκεινται στο καθεστώς που ισχύει σήμερα. Δηλαδή, ο πολίτης τρίτης χώρας που συνάπτει σύμφωνο συμβίωσης με έλληνα ή ελληνίδα παίρνει άδεια παραμονής για έναν χρόνο και δεν αναφέρεται πουθενά αν αυτή η άδεια θα; ανανεωθεί ή αν μπορεί να ισχύσει επ' αόριστον. Ωστόσο, δεν λαμβάνεται υπόψη η ανασφάλεια που μπορεί να δημιουργηθεί στο ζευγάρι και σαφώς το Ελληνικό Κράτος δεν δείχνει την δέουσα ευαισθησία στην περίπτωση όπου το ζευγάρι αποκτήσει παιδί. Όλα άπτονται στις βούλές και τις αρμοδιότητες του Υφυπουργείου Μεταναστευτικής Πόλιτικής.

Πετροπούλου Ειρήνη

Αντιπρόεδρος

Οικογένειες Ουράνιο Τόξο

«Οι συμβληθέντες στο σύμφωνο συμβίωσης έχουν δικαίωμα στη χορήγηση άδειας διαμονής ως σύντροφοι συμβιούντες με Έλληνα πολίτη, πολίτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή νομίμως διαμένοντα αλλοδαπό, με ανάλογη εφαρμογή των ισχυουσών διατάξεων για τους έγγαμους συντρόφους. Οι αρμόδιοι για την εφαρμογή των ως άνω διατάξεων φορείς, υποχρεούνται στην ίση και απολύτως ισότιμη μεταχείριση των προσώπων που έχουν συνάψει σύμφωνο ελεύθερης συμβίωσης με τα πρόσωπα που έχουν τελέσει γάμο.»

Στο σημερινό νομοσχέδιο το συγκεκριμένο άρθρο εξαλείφεται εντελώς και δεν υπάρχει απολύτως καμία πρόβλεψη για τη νόμιμη παραμονή στη χώρα αλλοδαπών που είναι σύντροφοι Ελλήνων πολιτών. Δε αντιλαμβάνομαι για ποιον λόγο το παρόν νομοσχέδιο δεν περιλαμβάνει καμία διάταξη που να αναφέρεται ρητά στη χορήγηση άδειας διαμονής σε αλλοδαπούς συντρόφους Ελλήνων υπηκόων. **Ευαγγέλου Μιχαήλ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ (Α. 15 -19)

ΑΡΘΡΟ 15

~~Ασχετον επί του διαβουλευομένου νομοσχεδίου. Οφείλει να ενταχθεί επί του «αντιρατσιστικού νόμου». Γεώργιος Χαραλαμπος Κατρακίλης~~

ΑΡΘΡΟ 16

Πέραν της σύστασης του "Εθνικού Συμβουλίου κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας", άλλο τόσο εξίσου σημαντικό είναι το γεγονός ότι η σύνθεση αυτού του οργάνου, θα εμπλέκει και θα συντονίζει τη δράση όλου του φάσματος της κυβερνητικής